50405

Ára 40 fillér

Vállalatok mérlegtitkai

A PÉNZVILÁG

GAZDASÁGPOLITIKAI HETILAP — MINDEN SZOMBATON

XXVI. ÉV 17 SZÁM
1936 ÁPRILIS 25

FŐSZERKESZTŐ
BALASSA JÓZSEF

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST IV., KECSKEMÉTI-UTCA 13
TELEFON: 88-4-29

1936 ÁPR. 25.
VETTE

Szendy két arca

Szeretnők tudni, melyik az igazi Szendy? Szeretnők tudni, mert reméljük hinni, hogy a főváros politikáját mégis csak elsősorban a polgármester személye irányítja s mert úgy hisszük, hogy ez így van és így is lesz, azért volna jó tudni immár, merrefelé halad, milyen irányban megy, hová fejlődik Budapest útja? A magyar pénzügyi és gazdasági élet szempontjából nem közömbös ez a kérdés: a főváros nemcsak centruma az ország gazdasági életének, hanem egyik legfontosabb tényezője is, a maga adópolitikájával és árpolitikájával erős hatást tud tenni a gazdasági élet fejlődésére, a szociális viszonyok alakulására, tehát végeredményben a belső tőke képződésére is. Budapest várospolitikája, üzemi politikája, a város pénzügyeinek irányítása nagyon jelentős faktor egész gazdasági életünk számvetésében és ha számbavesszük, hogy mindennek kialakulásában milyen jelentős faktor a polgármester, akkor jogosan várjuk a választ az immár mindjobban feltörő kérdésre, melyik Szendy Károly igazi arca?

Mert kétségtelenül sok becsvággyal, törekvéssel és munkakedvvel vállalta Szendy Károly Budapest polgármesterségének nehéz tisztét és nagy feladatát és kétségtelenül azok az esztendők, amelyek most következnek, valóban nagyon fontosak lesznek a város jövendőjét illetően, hiszen most részben a szükségesség, részben a kényszerűség parancsolja mindinkább, hogy a fővárosnak bizonyos eklekticizmus után immár végleges várospolitikai programmja alakuljon ki. Kétségtelen, hogy a háború és a forradalmak után a főváros életében is sok minden a pillanat eshetőségei, a véletlen parancsai és az adott helyzetek lehetőségei között történt és így alakult ki azután az a helyzet, hogy sem a város fejlesztése nem történt egységes programm alapján, sem pedig a város pénzügyi életében nem érvényesült a tervszerűségnek az a céltudatossága, amely rendszeres beruházási programmot és végiggondolt üzemi politikát eredményezett volna. Sok minden épült itt Budapesten közpénzekből és magánpénzekből egyformán, el kell ismernünk, hogy értékes eredményei is vannak ennek a munkásságnak, de ugyanakkor nem tagadhatjuk, hogy városrészek épültek ott, ahol még csak utcákat sem lehetett volna nyitni és a belső városrészekben olyan területek állanak összeomlás előtt és olyan városrészek lesznek mindinkább lakatlanok, amelyeknek városrendezési és közlekedéspolitikai szempontból az lenne a hivatásuk, hogy a városi lakosság legfontosabb pontjai maradjanak. Amikor az Andrássy-út környéke kihal, új városrészek születtek a város északi részén, holott a világ minden nagyvárosában a város a folyam irányában lefelé fejlődik. Rákos mezején, a homoksivatagon városrészeket alkottak, másutt vízállásos, vagy mocsaras területekre villasorokat építettek és ugyanekkor a főváros legegészségesebb része, Óbuda, ma is várja azt az időt, hogy csak némileg fejlődjék vissza abba a városkultúrális helyzetbe, amelyben akár a rómaiak, akár az árpádházi királyok alatt volt. A város fejlődése kaotikus lett és ha őszinték akarunk lenni, megmondhatjuk, hogy a nagyüzemek, a villamosvasút, a vízmű, az elektromos művek és a gázüzem legnagyobb baja az, hogy olyan mérhetetlen területen kell szolgáltatást teljesíteniök, amelyre azzal a hirtelenséggel nem tudnak berendezkedni, amilyen hirtelenséggel a telekspekuláció parcelláz, dúl és homoksivatagokra épít ebben a városban. Az is kétségtelen, hogy éppen ezek a kaotikus állapotok okozták az egyéb beruházások, csatornázások, útépítések, iskola-építések és más nagy költségek olyan tömegét is, amelyek lehetetlenné tették, hogy a főváros egészséges és tartalékoló pénzügyi politikát tudjon folytatni.

Ha most figyeljük Szendy Károly arcát, akkor egyszer azt látjuk, hogy a polgármester valóban a jövendő felé néz, de ugyanekkor nem fordítja el a tekintetét a jelentől sem és tud két dolgot: Az egyik az, hogy a főváros lakosságának teherbírása elérkezett a maximális határig és ezt fokozni alig lehet, a másik pedig az, hogy nem lehet továbbra is kaotikus városfejlesztési, pénzügyi és üzemi politikát folytatni, hanem rendszeres megalapozottsággal és szilárd elvekkel kell egységbe hozni a főváros fejlődésének érdekeit. Nagyon jól tudjuk, hogy ez nem a legkönnyebb akkor, amikor az önkormányzat ürügye alatt a legkülönbözőbb politikai pártok mögött egyes városatyák szertelen vágyai húzódnak meg, sem pedig akkor, amikor ugyancsak pártpolitikai okokból sohasem az a kérdés, hogy mi jó a városnak, hanem sokkal inkább az, hogy mi kellemetlen a másik pártnak. A polgármesternek valóban nagyon nehéz felülemelkedni ezeken a párttusákon, de bizonyos, hogy Budapest igazi polgármestere csak az a férfiú lehet, aki a pártokból meg tudja csinálni a főváros barátainak egységes pártját, az igazi városi közérdek pártját. Mi még abban is tárgyilagosak vagyunk, hogy nemcsak elismerjük, hanem kiemeljük azt is ,hogy ezt a gondolatot a főváros önkormányzatában a pártvezérek valóban képviselik, de ők sem urai a városatyák túltengő fantáziájának, mint ahogy Szendy Károly sem ura annak a túltengő fantáziának, amely a főváros tisztviselőkara részének lelkében úgy érleli meg a terveket, mint ahogy eső után nagyra nő a tök és dúsan tenyészik indáin. Sehol annyi ötlet nem születik, mint itt Budapesten, itt mindenkinek van valamely terve, amellyel egyszerre akarja elkölteni a városnak azt a pénzét, amely sajnosan nincs meg és amely a mai nemzedékre szeretné hárítani mindazt a kiadást, amire talán a jövőben sem lesz fedezet.

Szendy Károly egyik arcával a főváros szociális helyzetére tekint, jól ismeri a város bajait és gondjait és nagyon helyesen nem óhajtja növelni sem a lakosság terheit, sem pedig kiadásait és nem óhajtja áremelésekkel megalapozni az utókor számára a tökéletes jólét biztonságát, de ugyanekkor a polgármester másik arcával rámosolyog mindazokra a tervekre és gyönyörű elgondolásokra, amelyek gyakran az egyoldalú mohóság reménységei. Szendy Károly egyik arcával a gázgyár mérlegére tekint, amely aktiv és megengedi a gázárak leszállítását, hiszen ha a villanyárakat emelni kell, de ugyanekkor a gázárakat csökkenteni lehet, akkor a háztartások terhei nem duzadnak meg ám a másik arcával ugyanakkor mosolyogva nézi a polgármester azt a csodaszép tervet, amely hét emeletre növeli meg a városháza Károlykörúti oldalát és telerakja gázgyári hivatalokkal. A polgármester egyik arcával látja, hogy a fővárosnak vannak felesleges telkei és bérházai, amelyeket értékesíteni lehetne, de ugyanekkor a másik arcával nem látja meg, hogy a felesleges építkezések csak ezeknek az értékeknek kisebbedését jelenti. Hogy csak egyetlen példát mondjunk, miért kell a gázgyárnak új központi épületet emelni, amikor a főváros Lipót-körúti bérháza nem hoz elég jövedelmet és olyan helyen fekszik, hogy abba nyugodtan el lehet helyezni a gázgyár igazgatóságát, sőt még a Kisipari Hitelintézetet is. A polgármester egyik arcával nagyon szeretne ép e Kisipari Hitelintézet útján még két-háromszázezer pengő újabb hitelkeretet nyujtani a kisiparnak, de erre nehezen kerül elő a pénz, de ugyanakkor a másik arcával mosolyogva gondol arra a lehetőségre, hogy a Kisipari Hitelintézetet is belerögzítsék abba az új épületkomplexumba, ahol ez az építkezés legalábbis huszszorosába kerülne annak, amivel a főváros az egész kisipari hitelkérdést meg akarná oldani, ha akár az egyikre, akár a másikra volna pénze. De mert nincs pénze a fővárosnak, akkor felmerülnek olyan tervek és helyesléssel találkoznak, hogy a főváros vásárolja meg a házakat a Vilmos császár-út és az Erzsébet-tér között, csak azért, hogy az Andrássy-út torkolata másutt legyen. Az Andrássy-út legnagyobb hibája az ugyanis, hogy nem a Lánchídhoz torkollik, viszont ha a Marokkói-udvar és a többi bérház kisajátításával a Vilmos császár-út helyett egyenesen a Harmincad-utcába torkollanék, akkor ez kétségtelenül egyike lenne a legszebb látványoknak úgy az idegenek, mint a nagyszabású városrendezési gondolat szempontjából is.

A városháza épületéből szinte napról-napra röppennek szárnyra különböző hírek, amelyek hol azzal fenyegetik meg a polgárságot, hogy az üzemek tarifáit kell emelni, mert a főváros pénzügyi bajain segíteni kell, hol pedig azzal vigasztalják meg a lakosságot, hogy hétemeletes új városháza épül, hetvenkét új sugárutat nyitnak, városrészeket rombolnak le, sikló lesz a Gellérthegyre és bar-

langvasút a Jánoshegyre, kiszélesítik a Dunapartot és áthelyezik a korzót a Filatori gátra, lerombolják a Hanglit a Vigadó-téren és beépítik az Eskü-teret, alagút lesz a Lánchíd alatt és sugárúti közlekedés lesz az ujpesti rakparton a víz alatt, s megalkotják mindazt, amit a fantázia kitalál, ami csak légvárat álmodni lehetséges, mert a fővárosnak annyi a pénze, hogy nem tud vele mit csinálni. Mialatt az egyik nap azt halljuk, hogy drágább lesz a vízdíj, a másik nap azt halljuk, hogy három vásárcsarnokot is átalakítanak uszodává, mert sok a víz. Amikor az egyik nap azt olvassuk, hogy fel kell emelni a villamosjegy árát, amit meg is csinálnak, akkor a másik nap azt tervezik, hogy megszüntetik a Dunaparton a villamost, amelyik a leginkább hasznothajtó vonala a BESzKÁRT-nak. Mindezek csak példák mindabból a kaotikus összevisszaságból, ami a városháza felől kihangzik és előcsendül és őszintén bevalljuk, mi már azt szeretnők tudni, melyik mind emögött Szendy Károly igazi arca. Mi azt szeretnők tudni, mit akar a polgármester, merre néz, hova gondol, melyek azok a realitások, amelyeket meg akar valósítani és melyek azok az irrealitások, amelyekre végre le fog csapni, hogy megszüntesse a kalandos álmoknak azt a túlzott csillogását, amely a városháza felől kápráztatja meg, de ijeszti is a főváros polgárságát. Mi szeretnők tudni, mi a reális pénzügyi programmja a fővárosnak, mi az igazi városfejlesztési programmja és szeretnők tudni, mire kell pénz a fővárosnál és mire van pénze a fővárosnak. Eddig rengeteg terv hangzott el, csupa olyan, amit nem lehet megcsinálni, vagy amit felesleges megcsinálni, most már azt szeretnők tudni, mi az, amit meg lehet és meg is kell csinálni. Szendy Károly a polgármesteri székben igéretet jelent még mindig. Mi úgy hisszük, hogy eddig csak körülnézett és jól megszemlélte, melyek a feladatok és melyek a lehetőségek. Most már a főváros polgármestere várja az igazi szemléletet, de az igazi alkotó munkát is.

Jól tudjuk, a szanálási kérdésekben a főpolgármesteré a döntő szó. Jól tudjuk, hogy a főváros ügyeinek intézésébe bizonyos dolgoknál beleszól a kormány, illetőleg a belügyminiszter is. De a legjobban tudjuk, hogy mindezek a beavatkozások veszélyeztetik legkevésbbé épen a főváros pénzügyi érdekeit és a város fejlődésének nagy ügyét. Ha a főváros pénzügyei rendben vannak, ha a céltudatos gazdálkodás szelleme érvényesül, ha a fővárosnak határozott és megalapozott programmja van a jövendőre nézve, akkor mindennek sem a belügyminiszter, sem a főpolgármester nem lesz és nem is akar kerékkötője lenni. A főváros jövő sorsát a polgármester tehetsége, elképzelése és programmja irányíthatja. *Szendy* Károlyon múlik, mikor és honnan adja meg ennek a programmnak igazi tartalmát.

OTI helyett Nemzeti Népbiztosító

Morvay Zsigmond feltünő röpirata — Hogyan lehet az OTI-t reformálni? — Föl kell számolni az OTI-t, MABI-t és uj Országos Népbiztosítót kell csinálni

A belügyminiszterium a társadalombiztosító reformjával foglalkozik. *Kozma* Miklós belügyminiszter alaposan tanulmányozta az OTI és MABI problémáit. A kérdés az egész magyar gazdasági életre fontos. A tőkeképződés, a termelési költségek, a hitelbiztonság, a szociális rend és a közegészségügy szempontjából szinte döntő jelentősége van az OTI—MABI problémának. Annyi bizonyos: *gyökeres megoldásra van szükség.*

Az érvek s felfogások csatájában, amelyek az OTI-ügy körül viaskodnak, nagy feltünést kelt *Morvay* Zsigmond dr. röpirata, amelyet az OTI reformjáról adott ki. *Morvay* Zsigmond dr. volt országgyűlési képviselő és volt főispán, az egységespárti szervezet egyik vezetője, nagyon érdekesen fejti ki, miként lehetne rendezni az OTI-kérdést, melyek a főhibák és mik a legfőbb bajok?

Az OTI kuszált pénzügyei

A betegségi és baleseti kötelező biztosításról szóló törvényt (1927. XXV. tv.), valamint az öregség, rokkantság, özvegység és árvaság esetére szóló kötelező biztosítási törvényt (1928. XL.) olyan alaprontó sietséggel hajtották végre, hogy a megszervezésnél *a pénzügyi véggigondolás egyáltalában nem érvényesülhetett.* Igy történt azután, hogy *a pénzügyi ellátást egyedül biztosító készpénzüzleti rendszer helyett az ingatag kényszerhitelt vezették be és még sajnálatosabban: állandósították is.*

A kényszerhitel azt jelenti, hogy a munkaadónak a bonyolult alapon kiszámított járulékokat — úgy a maguk, mint a munkások részéről — be kellett ugyan gyűjteni, azonban *nem kellett* azonnal beszolgáltatni, *de nem is lehetett,* mert ehhez nem lehetett és sohasem is lehet megfelelő, eredményes rendszert találni és alkalmazni. Ezért azután a legbámulatosabb és legérthetetlenebb helyzet alakult ki.

A munkaadó egyszemélyben: az OTI pénzbeszedője, pénztárnoka, adósa lehet. A beszedett járulékok beszolgáltatásával „ráértek" addig, amíg az OTI a munkaadóktól hetenként beküldött járulékkimutatásokat hónapok mulva számfejtette, helybenhagyta, vagy helyesbítette és amíg a felduzzadt díjösszegek beutalására postabefizetési lapot, vagy pénzbeszedőt küldött ki. A kényszerhitelezési rendszer — ha egyáltalán rendszernek nevezhető — már az első évben is csak rendszertelenségeket rendszeresített: a behajthatatlan kintlevőségeket, amelyek azután évről-évre rohamosan növekedtek és „rendszeresítette" a kintlevőségek és hátralékok könyvelési, igazgatási, nyilvántartási, ellenőrzési és behajtási tételeinek végtelen szaporodását.

A kényszerhitel nyujtása mellett *az OTI-nek bele kellett esni az ingyenes és mind fedezetlenebb kényszerszolgáltatásokba is,* hiszen az OTI tartozott és tartozik elfogadni minden munkást, akit tagul bejelentettek és bejelentenek s ezzel betegség és öregség ellen biztosítottnak tekinteni még akkor is, ha a munkás munkaadója az OTI-nek a beszedett járulékokkal évek óta hátralékos adósa, akkor is, ha egyáltalában nem tud fizetni, mert hiszen fizetésképtelen munkaadó is bejelenthet munkást, sőt tartozik is bejelenteni, tekintet nélkül saját anyagi helyzetére és fizetőképességére.

A kényszerhitelen alapuló „rendszernek" a megtűréséből és monstruózus kifejlődéséből, automatikus zürzavarából származik a *téves tételek mérhetetlen mennyisége,* az a bacillustenyészet, amelynek „stabil hátralékjárvány" a neve. Elképzelhető-e, hogy ez a hátralékjárvány, különösen a kényszerhitel fenntartása mellett, csupán lokalizálható is? A munkaadók ezrei és ezrei vonták el a munkások tízezreinek és tízezreinek a beszolgáltatásra keletkezett járulékok felét, de még ezeket a munkásoktól kétségtelenül megkapott 50 százalékokat sem fizették be minden esetben az OTI-nek, amely helyett inkasszáltak, de amelynek — enyhén szólva — adósok maradhattak, akár örökre is.

Ki kell egyezni a multtal

Az eredmény? *Az a pénzügyi eredménytelenség, amelynek mamut-valósága szinte sohasem deríthető fel.*

A kényszerhitellel végezni kell, egyben magát az OTI-t is átrendezni és készpénzüzleti alapon előlről kezdeni egy terhes multnélküli intézményt: *a Nemzeti Népbiztosítót!*

Egy pénzbeszedési módszer, amelynél a pénzbeszedők biankó nyugtákkal dolgoznak, vagyis a kötelezetteknek lehetővé teszik, hogy még azt se rójják le, amit az OTI javára a munkásoktól készpénzben levontak, — az ilyen pénzbeszedési módszer nagyon is bohém ahhoz, hogy komolyan mérlegeltessék! De: ahol a tartozásokról szóló kimutatásokat, mint a bevételezés alapjait, gyakran 2—3 hónapi elmaradással állítják össze, — ahol például az áprilisi esedékességeket csak júliusban kezdhetnék beszedni, ott nem lehet csodálni, ha a munkaadó beleesik a teljesítési lehetetlenségbe. Éppen ezért — a multra nézve — nem lehet egyedül a munkaadót felelősségre vonni, hanem a mult teljes felszámolásaképpen: igen méltányosan, véglegesen ki kell egyezni. *A további és nagyrészt kifejezetten ál-kintlevőségek folytatólagos nyilvántartása, hiábavaló kezelése és behajtásuknak reménytelen szorgalmazása többet emészt fel, mint amennyit a hátralékos munkaadótól akár teljes tönkretételük mellett is be lehet hajtani!* Sok munkaadónál már a késedelmi kamatban jelentkező hátralék is több, mint a hátralékos törzstartozás maga.

„Behajtási" szervezet az, amely egy pénzbeszedőnek 150 ipari munkaadót és 1000—1200 magánháztartást ad ki pénzbeszedési területül? Ezt le lehet „járni" egy hónap alatt, de, amikor mindenütt egyrészt várakozni, másrészt ki kell alkudni, sőt valósággal ki kell erőszakolni a pillanatnyi törlesztés összegét, erről minden esetben más összegű nyugtát kell a helyszínén kiállítani, vagy pedig a fizetés teljes megtagadását megfelelően feljegyezni! Minderről: a pénzbeszedési csoportnak jelentést kell tenni, ennek pedig — további nyilvántartásra és könyvelésre — a mindíg változó összegű résztörlesztést, vagy a meghiúsult beszedés adatait a kényszerhitelrendszer zsákutcáiba eljuttatni. Azután a folytonos lakásváltozások mérhetetlen akta-, adat- és munkahalmaza! Nyomozás és nyomozás! A tizennyolcemeletes torony talán máris színültig megtelt a lakásváltozások bejelentéseivel, nyilvántartásaival és az elvetett régiekkel.

Készpénzzel Nemzeti Népbiztosítót

A készpénzüzleti rendszer bevezetése, amint bizonyítjuk, az egész bejelentési komédiát is feleslegessé teszi, mert egyszerűsége és könnyű lebonyolítási módja nem is kíván olyan bejelentéseket, amik csak pénzbe kerülnek, de pénzt nem hoznak.

Mit kell tehát tenni? Ime a felelet:

1. *Ki kell egyezni a hátralékos munkaadókkal.* Erre a célra kerületenként rendszeres egyeztető bizottságokat alakítani, munkások és munkaadók paritásos részvételével, miniszteri megbízottak elnöklésével. A kiegyezési összegről, a megállapított törlesztési hányadokról a hátralékos munkaadó külön-külön bonokat (váltókat) ad és ezzel az *OTI-nál vezetett számlája végleg lezárul.* A bonok behajtását egy az OTI felszámolása kebelében létesítendő és minden más tevékenységtől független szervezet végzi.

2. *Az OTI összes kiegyezési bonjait és biztosítási kötelezettségeit a kijelölt határnapon a Nemzeti Népbiztosító veszi át,* amely az első naptól kezdve száz százalékosan eleget tud tenni a törvényben megszabott szolgálati kötelezettségeknek.

3. *A Nemzeti Népbiztostió a kormány szükségrendeletével létesül.* Kellő átképzés mellett átveszi az OTI összes alkalmazottait, alapjait, vagyontárgyait és egyik osztálya ellenőrzi, szorgalmazza az OTI felszámolását és annak rendjét.

4. A kiegyezések megtörténte és a kiegyezési bonok beszolgáltatása, valamint az alapok és vagyontárgyak átvétele után az *OTI összes, pénzügyi dokumentumokat nem jelentő aktáit meg kell semmisíteni,* hiszen azokra többé szükség nem lehet.

5. A Nemzeti Népbiztosító folytatólagosan műveli és felállítja az összes biztosítási ágazatokat, azokat is, amiket az OTI nem létesített, vagyis minden mezőgazdasági munkást, kisiparost, valamint háztartási alkalmazottat *egységesen* betegség és baleset ellen, úgyszintén öregség stb. esetére a népbiztosítás keretébe von. Ha a Nemzeti Népbiztosító alapvetően és kivétel nélkül bevezeti a készpénzüzleti rendszert: *a munkaadók és munkások összes járulékaira egységesen százalékos kikerekített díjkulcsot* állapít meg és ezeket az úgynevezett *ikerbélyegrendszer alapján mindenkor hetenként rovatja le a kötelezettekkel.* Mindez állandóan és hétről-hétre biztosítja a bevételi lehetőségeknek szinte száz százalékban való megragadását, ami teljes mértékben megalapozza az egész intézmény pénzügyi önellátását.

Az ikerbélyeget, mely kétszeres biztonságot nyujt, az OTI egyik világos gondolkodású, lelkiismeretes volt pénzbeszedője: Nok Ferenc eszelte ki és a Szabadalmi Hivatalnál lajstromoztatta. *A Nok-féle ikerbélyegrendszer bevezetése szinte száz százalékos bevételi biztonságot jelent az OTI-nál, megszüntetheti a túlméretezett adminisztrációt és az állandó deficitet, rendet teremt az egész vonalon és lehetővé teszi az igazi népbiztosításnak az egész mezőgazdasági munkásságra való kiterjesztését is.*

Morvay Zsigmond elgondolása tehát egységbe foglalná az OTI-t, MABI-t, gazdasági munkásbiztosítót és a különböző egyéb társadalombiztosítási szerveket. Annyi kétségtelen, hogy ezt a tervet is lehet bírálni, ennek az elgondolásnak is vannak hibái. Tény azonban, hogy *az OTI és a MABI pénzügyi, szociális és egészségügyi problémáit mihamarabb meg kell oldani,* mert ezt fontos és döntő súlyú közérdek parancsolja.

Árverezik a Gerliczy-birtokot

Gerliczy Félix báró tudvalévőleg torontáli deszki birtokát eladta és Vasmegyében, Sárvár közelében vásárolt újabb földbirtokot. Ezt a birtokot most május 8-án a helyszínen el fogják árverezni, mégpedig elsősorban két nővére, *Gerliczy* Felicie bárónő és *Degenfeld Schomburg* Kristófné grófné *Gerliczy* Margit bárónő kérelmére. Nővérei ugyanis pörrel támadták meg a bárót, aki öröklésüket nem adta ki és a bíróság a nővéreknek egyenkint 102,618 pengőt és külön 44.11 pengőt ítélt meg.

A nővérek árverési kérelméhez még *Hoffmann* Ernő, *Török* Vince, a *Hazai Mezőgazdasági Takarékpénztár* és *Térfy* Gyula dr. is csatlakoztak. Érdekes, hogy a hetvenkét tagból álló ingatlant *az első végrehajtás során még 1,288.831 pengőre becsülték.* A második becslés 1,181.544 pengő, a harmadik 955.405 pengő, a negyedik 954.984 pengő, az ötödik 953.845 pengő, a hatodik 402.609 pengő és a *legutóbbi becslés immár csak 332.805 pengő volt.*

Minden szerdán
jelenik meg a
CSÜTÖRTÖK
SZERKESZTI: LENGYEL ISTVÁN
Képes hetilap
Ára 10 fillér
SZINHÁZ – MOZI
Riport és minden, ami igaz és érdekes

A PÉNZVILÁG
Egy évre 20 pengő

Vida

Akadémikusok vitatkozhattak, Kisfaludysták tanácskozhatnak arról, vajjon kit is ültettek, avagy ültessenek Berzeviczy Albert helyére az elnöki székbe, a Magyar Általános Kőszénbányánál természetes, hogy a vállalat csak Vida Jenőt választhatta meg elnökének. Ez a pozició Vida Jenőt nem *cum iure successions*, hanem *cum iure meriti* illeti meg, akkor is, amikor az agg Berzeviczy Albert helyett elnökölt az igazgatóság ülésein és valóban, ha vállalati vagy közéleti pozíciót *cum iure meriti* lehetett valaha is betölteni és kellett valaha is betölteni, akkor Vida Jenő elnöksége *az érdem elismerését jelenti*, a munka értékelését, az alkotás tiszteletét, hiszen a fejlődésnek az a nagysága, az erősödésnek az az izmos eredménye, amelyet a MÁK felmutathat, valóban Vida Jenőé.

A MÁK ma az ország egyik legnagyobb vállalata, a MÁK arányaiban sokkal hatalmasabb, mint amekkora békeidőben volt s hogy ez a vállalat a fejlődésnek ezt a fokát tudta elérni, az épenséggel nem az adott helyzet eredménye és nem valamely konjunkturális helyzet természetes kialakulása. Sok más vállalat számára is adottak voltak bizonyos lehetőségek, részben az önálló vámterület, részben az autarchia valóban teremthettek bizonyos ipari konjunktúrát és teremtettek is, még azt is el kell ismernünk, hogy ennek a konjunktúrának a felismerésében, a tőkének és a vállalkozási lehetőségeknek a hozzáidomításában nemcsak tehetséget jelentettek, hanem érvényesültek is, de a MÁK-nál ezentúl is történt valami, épen az a valami, ami már az egyéniség jelentkezésének súlyát és eredményét mutatja, a MÁK-nál az történt, hogy *ez a vállalat egyszerre tudta magában egyesíteni s működésében érvényesíteni a helyes termelési, pénzügyi és szociális szempontokat.* Mindebből utólag az a kép alakult ki, hogy MÁK hatalmas tőkék és tartalékok felett rendelkezik, hogy a MÁK részvényei sokat érnek, hogy a MÁK üzletmenete kitünő és vállalatai is jól prosperálnak, mindezt az eredményt azonban csak úgy lehetett elérni, hogy átgondolt és következetes konstrukciója volt a vállalatnak, olyan konstrukció, amelyet Vida Jenő tehetsége alkotott meg és amelynek alapos biztonságáról sem a MÁK, sem Vida Jenő soha egy pillanatra nem tért el. A modern iparosodás és különösen a gazdasági fejlődés történetében nagyon sok szerepe van annak a véletlennek, amelyet konjunkturális jelenségnek lehet tekinteni, viszont a MÁK eredményeiben épen a véletlennek nincs semmi szerepe; minden, ami ennél a vállalatnál történt és történik, átgondolt és kiszámított koncepció fejleménye és következése, mert Vida Jenő mindig tisztában volt a termelési és pénzügyi összefüggések kapcsolatával és logikus összefüggéseket tudott teremteni tények és lehetőségek között. A pesszimista csak a tényekkel számol, az optimista csak a lehetőségekkel, a logikus ember mind a kettővel. Vida Jenő sokszor kérlelhetetlennek látszó üzleti elvei ennek a logikának érvényesülését jelentik és szinte biztosítják sikerét is.

Vida Jenő karrierjének, mindannak, amit elért egészen odáig, hogy most már elnöke annak a vállalatnak, amelyhez mint gyakornok lépett be, nincsen sem titka, sem romantikája. Nálunk a gazdasági életben is, de nemcsak nálunk, másutt is, gyakoriak az olyan pályák ,amelyeket romantikusoknak látnak és amelyeket bizonyos legendák öveznek körül. *Vida Jenő pályájában nyoma sincs ennek a romantikának,* körülötte még csak legendakor sincsen, legfeljebb az, hogy aránylag fiatalon csinálta meg karrierjét, csinálta meg és nem csináltatták vele, mert mindaz, amit elért, munkájának és tehetségének eredménye, minden nála eddig csak az érdem jutalma volt, sohasem előleg arra, amit csinálni fog. Vida Jenő kész eredmények után lett már a MÁK vezérigazgatója, akkor, amikor egészen fiatalon adta bizonyságát koncepciójának és tanulságát annak, hogy a nagy vállalat sorsát ő tudja a jövő számára biztosítani és fejleszteni és amikor most a MÁK Vidát választotta elnökéül, akkor megint csak olyan üzleti eredmények tanulsága, olyan tőkefelkészültség ereje áll már a vállalat mögött, amelynek — hogy úgy mondjuk — *okozója feltétlenül Vida Jenő szelleme,* elképzelése és munkaereje volt. Vida mögött sohasem állott pályája során neki, oldalán sohasem állott senki más, aki kézenfogta, előrevitte, vagy bármely irányban támogatta volna. *Amit elért, maga érte el.* De amit alkotott, az is az ő alkotása. Ha az eredményt összevetjük a munkával, ha tiszta számvetést csinálunk mindarról, amit Vida Jenő mint eredményt adott és mindarról, amit elért, akkor a MÁK részéről kétségtelenül csak adósságtörlesztés történt, amikor a tényleges helyzetet valóságos helyzetté tette és amikor e nagyvállalat elnöke csakugyan az a férfiú lett, aki irányítja, de aki irányítani és vezetni is tudja.

Milos

Hogy Milos György megkapta a Magyar Érdemrend középkeresztjét a csillaggal, természetes elismerése azoknak az érdemeknek, amelyeket a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület vezérigazgató-helyettese közgazdasági és pénzügyi téren szerzett. Hogy a kormányzó kegye őszinte visszhangra talált a pénzügyi és gazdasági életben, valamint a társadalomban is, megint csak természetes, mert Milos György pályája és működése során csak rokonszenvet és méltatást tudott szerezni maga iránt. Negyven esztendeje az idén, hogy tisztviselője lett az öreg Takaréknak, hogy megkezdte pályáját még az Egyetem-utcában, a régi intézetben és ez alatt a negyven esztendő alatt Milos György nemcsak azt cselekedte, hogy a Pesti Hazainak dolgozott, hanem valóban az országnak is dolgozott, sokat és sok mindenben, mert tehetségéből és tudásából arra is telett, de minden lépés és minden zen és ez a munkássága mindig alapos is legyen.

Ha visszatekintünk Milos György pályafutására, akkor egyenesvonalú ennek a pályának menete, szinte töretlen, hiszen fokról-fokra és elég gyorsan haladt előre, amig a nagy takarékpénztár vezérigazgatóhelyettese lett, de minden lépés és minden eredmény mögött nála valóban a szakadatlan tevékenység és az állandó munkásság örökös készenléte mutatkozik. Nagy eredmény az, amig valaki a magyar pénzügyi életben olyan pozíciót tud elérni, mint Milos György,. Az érdem igazi jutalma, amikor olyan kitüntetéshez jut, mint amilyenben most a kormányzó kegye részesítette, de ez az eredmény és ez a siker nem olyan egyszerű és nem is adják egészen ingyen. Sokat kell ezért odaadni: nappalokat és éjszakákat, örökös tevékenységet, fáradhatatlan odaadást és mindenekfelett a tehetségnek azt az erejét, amely nélkül mindez a siker és eredmény nem is volna lehetséges. Milos Györgyben valóban megvannak azok a képességek, hogy egy nagy pénzintézet egyik legelső vezetője legyen, de ugyanekkor ezek a képességek nála is párosultak azzal a másik nélkülözhetetlen tulajdonsággal, amely minden vezető egyéniségnél szükséges, a tények és helyzetek gyors felismerésének tehetségével, a biztos és logikus ítéletnek azzal a képességével, amely az igazi pénzügyi ember számára elmaradhatatlan.

Nehezebb idők ritkán súlyosodtak a pénzügyi élet vezető embereire, mint éppen az utolsó évek, amikor az egész világon a bizalmi krízis romboló hatásai érvényesültek és amikor a magyar bankvezetők számára kettős feladat mutatkozott: fenntartani a közönség bizalmát a pénzügyi szervezetben, de ugyanekkor bízni tudni magában a közönségben, vagyis a gazdasági élet egyedeiben is. Ma már, amikor ezeken a nehéz időkön túl vagyunk és amikor a bizalmi válság okozói s hatásai mindjobban elmúltak, láthatjuk, hol követték el másutt a legnagyobb hibákat és mitől tudott mentes maradni a magyar gazdasági élet. Ahol nem állottak olyan férfiak a bankok legelső pozicióiban, akik személyüknél fogva fenn tudták tartani a közönség bizalmát, ott éppúgy kitört a bank-krízis, mint azokban az országokban, vagy azoknál az intézményeknél is, ahol viszont a bankvezetők nem tudtak mértéket tartani a bizalmatlanságban egyre inkább semmisítették meg azokat a belső erőket, amelyekkel az egész tőkeképződés és az egész bankszervezet maga is küzd. Szerencsére a magyar bankéletben többségben voltak azok a férfiak, akik nemcsak logikusan, hanem tárgyilagosan is tudtak gondolkodni és akik ezekben a nehéz időkben különösen felismerték azt a tényt, hogy éppen az olyan kis országban, mint a miénk, existenciák és sorsok sokkal jobban összefüggnek egymással, semhogy egyoldalú szempontok bármely irányban túlságosan érvényesülhetnének. Milos György is egyike azoknak a bankvezetőknek, akik éppen realitásukkal és tárgyilagosságukkal tudtak és tudnak mindig mértéket tartani még abban is, ahol a bankérdekek és a közérdekek sok vonatkozásban surolják egymást. A kiegyenlítés szelleme és a méltányosság szempontja érvényesül mindenkor Milos György gondolkodásában elsősorban; ez a jellemzője egyéniségének s mindez határozza meg különleges személyértékét abban a pénzügyi világban, amelynek egyik előkelő és vezető egyénisége.

Pályája az állandó munkásságé volt és maradt; eredményei mindig csak elismerései annak, hogy tehetséges, hogy sokat dolgozik és sokat tud; mostani kitüntetése pedig különösen öröm a számára, mert negyven esztendei működés után azt kell látnia, hogy sokan tisztelik és munkája nem volt hiábavaló. Milos György értékei sokat jelentenek intézetének, de az egész magyar pénzügyi szervezetnek s az ország egész gazdasági érdekeinek is.

ELŐFIZETÉS A PÉNZVILÁGRA

Egész évre 20 pengő *Félévre 10 pengő*

Három hónapra 5 pengő

ELŐFIZETÉSEKET ELFOGAD BUDAPESTEN:

A PÉNZVILÁG KIADÓHIVATALA: IV., Kecskeméti-utca 13.
BLOCKNER J. KÖZPONTI IRODÁJA: IV., Városház-utca 10.
„ „ FIÓK „ VI., Andrássy-út 4.
„ „ „ „ VI., Vilmos császár-út 33.
„ „ „ „ VII., Erzsébet-körút 34.
GRILL-FÉLE UDV. KÖNYVKERESKEDÉS: V., Dorottya-utca 2.
HAASENSTEIN ÉS VOGLER R. T.: V., Dorottya-utca 8.
IBUSZ: V., Kádár-utca 4.
KUNSTÄDTER HIRLAPELŐFIZETÉSI IRODÁJA: VI., Andrássy-út 60.
MAGYAR HIRDETŐIRODA R. T.: VIII., Sándor-utca 5.
TENZER GYULA HIRDETŐ IRODÁJA: IV., Szervita-tér 8.

A világ nyersanyagai

Hogyan oszlik meg a hat legfontosabb nyersanyag a gazdasági hatalmak között?

Amióta öt évvel ezelőtt kitört a világválság, amelynek egyik első megnyilvánulása az árnívó katasztrofális zuhanása volt, legkülönbözőbben magyarázták a krizis okát. Először azzal magyarázták a válságot, hogy az aranytermelés elégtelen, nincs arányban az árutermeléssel és ennek folyománya az arany drágulása, illetve az árak csökkenése. Amikor a tények erre rácáfoltak és az aranytermelés jelentős növekedése ellenére az árnívó nemcsak nem állott helyre, hanem még tovább zuhant, az aranynak az egyes államok közötti aránytalan megoszlásában keresték a válság okát. Ez a megállapítás sem bizonyult azonban helytállónak, hiszen a válság azokat az államokat sem kímélte meg, amelyek aranyban a leggazdagabbak, mint az USA és Franciaország,

Most megint újabb elméletet hallunk, amely szerint a legfontosabb nyersanyagok egyenlőtlen eloszlása lenne minden baj okozója. Ha ez az elmélet sem tarthat soká, hogy újabb megállapításnak adjon most helyet, mégis érdemes vizsgálni, hogy a legfontosabb nyersanyagok, *szén, vas, olaj, gyapot, kaucsuk* és *réz*, miként oszlik meg az egyes államok között.

A hat döntő nyersanyag

A világ *szénkészletének* több, mint felerésze az Egyesült Államokban lelhető, amelyek lakossága pedig csak 125 millió, tehát Európa lakosságának is csak negyedrésze. Ezzel szemben Japán, amelynek lakossága csak az USA lakosságának felét teszi, viszont hatalmas ipari állam, úgyszólván egyáltalán nem rendelkezik szénbányákkal. A világtermelésből az USA-ra 35, Nagybritanniára, Németországra 12.0, Franciaországra mindössze 4.5 százalék esik.

Nagy az aránytalanság a *vasércnél* is. A kitermelhető vasércterület ötöde felett az USA rendelkezik, holott lakossága az egész világ népességének mindössze 6 százaléka. Az európai államok között vasércben különösen gazdag Franciaország, utána következnek Anglia és Svédország. Németország Elszász-Lotharingia elvesztése óta nagy vasérchiányban szenved. Az 1934. évi vasérckitermelésből Franciaországra esik a legnagyobb hányad, 28.5, az USA-ra 22, Szovjetoroszországra 19.5, Angliára 10.5 és Németországra 4 százalék.

A mind nagyobb fontosságú *olajban* is Amerika, és pedig az Egyesült Államok és Mexikó a leggazdagabbak. A világ olajtermelésének 59.9 százaléka esik az USA-ra, de Szovjetoroszországra is tekintélyes hányad, 12 százalék jut. A nagy olajzóna, amely Ázsián keresztül vonul, Mezopotámián, Perzsián, a Kaukázuson és Hátsó-Indián, többnyire angol érdekeltségek kezén van.

Az Egyesült Államok állanak a *gyapottermelésben* is az első helyen, de az angolbirtokok és dominiumok is mind nagyobb hányadát termelik a világ exportprodukciójának. Az 1933/34. évében a világtermelésből az USA-ra 49, Brit-Indiára, Szudánra 16.5, Kínára 10, Egyiptomra 6.5 százalék esik.

A *kaucsuktermelésben* a brit gyarmatoké a vezető szerep. Az 1934. évi világtermésből 55 százalék esett a britmaláji szigetekre, Ceylonra és Brit-Indiára és 37 százalék Holland-Indiára esik, úgy hogy az angol gyarmatok és Hollandia az egész világ kaucsuktermelésének 92 százalékával rendelkeznek.

Rézben ismét az USA a leggazdagabb. Az 1933. évi világprodukció 23.3 százalékát ott termelték ki, míg Németországra csak 5 százalék jutott.

A leggazdagabbak nyersanyagokban ezek szerint az Egyesült Államok, amelyekre az egész világ széntermelésének 35 , az ércének 22, az olajának 59, a gyapotjának 49 és réztermelésének 23.3 százaléka esik. Viszont kaucsukban, gumiban nagy hiányt szenved.

Mire való a világkereskedelem?

A nyersanyagok megoszlása az egyes államok között kétségtelenül egyenlőtlen. A legnagyobb ipari államok nélkülözik a legszükségesebb nyersanyagokat, mint például Németország, Belgium és a fejlett iparú Svájc. De azok az államok is, amelyek egyes nyersanyagokban gazdagok, más, ugyancsak nélkülözhetetlen anyagokból vagy egyáltalán nem, vagy nem a kellő mennyiséggel rendelkeznek és behozatalra szorulnak. Így *az Egyesült Államok gumi- és kaucsukszükségletének beszerzésében Angliára van utalva*, ami nem egyszer nagy ellentéteket szított a két állam között, annyira, hogy úgynevezett gumiháborúra is került már a sor.

A válságban a nyersanyagoknak ez az egyenlőtlen megoszlása csak egészen jelentéktelen szerepet játszik. A helyzet ezen a téren a háború előtt sem volt más, mint ma, de nem különbözött az 1931-ben kitört válságot megelőző években sem, mégis virágzó világkereskedelmi forgalom jöhetett létre. Talán legjobban mutatja az állítás helyességét, hogy az Usa, amely a gumit kivéve, minden nyersanyagban bővelkedik, épp úgy szenved a válság súlya alaat, mint a többi állam.

Az a vélemény, hogy a nyersanyagok egyenlőtlen megoszlása az oka a válságnak, nemcsak, hogy nem helytálló és egyébként is a helyzeten változtatni teljes lehetetlenség, hanem annak az ellenkezője iga. *Éppen a nyersanyagok egyenlőtlen elosztásán alapszik a nemzetek között az árucsereforgalom*, ami nélkül világkereskedelem nem létezik. Ha minden állam maga rendelkeznék a termelés minden ágához szükséges nyersanyaggal és azt maga is dolgozná fel fél- és készgyártmányokra, az államok egymásrautaltsága megszűnne és a világkereskedelmi forgalom még a mainál is jóval jelentéktelenebbre zsugorodnék össze, mert még a ma szokásos kliring és kompenzációs árucsere is feleslegessé válnék.

A nemzetek között a munkamegosztásnak, a termelés terén fennálló különbözőségnek a világkereskedelem szempontjából való nélkülözhetetlenségét, igen nagy jelentőségét tévesztik szem elől, amikor a nyersanyagoknak egyenlő elosztását panaszolják. Ez a követelmény a teljesen elhibázott autarkiás elméletből következik, amely az egyes államokat egymástól minden téren függetleníteni akarja, nem gondolva arra, hogy ha ő maga nem vásárol a többi államoktól, azoknak sem lesz módjukban tőle vásárolni és így minden államközi kereskedelmi forgalom végül megszűnnék.

Ennek a gazdasági alaptörvénynek szem elől tévesztése vezethetett csak arra a hibás törekvésre, hogy az *agrárállamok iparosítsanak, ipari államok a mezőgazdasági termelést fejlesszék*, ami nemcsak hogy a külkereskedelmi forgalmat csökkenti, de rendszerint nagy anyagi áldozatokat is követel.

Az eredményes gazdálkodás utjai

A világkereskedelem az egyes államok között akaratlanul árucsereforgalom. Erre csak abban az esetben van szükség, ha az államoknak egymás termelvényeinek kicserélésére szükségük van. Ha minden egyes állam autark volna, nem szorulna rá más állam produktumaira, ezzel megszűnne a világkereskedelem. A cél tehát nem lehet az, hogy a nyersanyagok egyenlően osztassanak meg, vagy az autarkia megvalósításával egymástól függetlenítsék magukat az egyes államok, mert *ezzel a világkereskedelem holtpontra jutna*. A cél ellenkezőleg éppen az, hogy a kereskedelmi forgalom az egyes államok között minél élénkebbé legyen. Ez viszont megköveteli, hogy az államok igenis, egymásra legyenek utalva. A mai viszonyoknak nem a nyersanyagok egyenlőtlen eloszlása az oka, hanem az, hogy ennek a világgazdasági szempontból előnyös munkamegoszlásnak termelési különbözőségnek előnyös hatásait a szabadforgalom korlátozottsága, az elzárkózási politika és az autarkikus törekvések nem engedik érvényesülni.

Azok az igyekvések, amelyek úgynevezett kétoldalú, *bilaterális kereskedelmi szerződésekkel kívánnak segíteni*, amely két állam között könnyít a kötöttségen, a többi állammal szemben azonban megmarad az elzárkózottság politikája mellett, nem vezethetnek célhoz. Ez csak ott lenne hatályos, ahol a két állam egymástól pontosan azonos értékű kivitelre, vagy bevitelre szorul. Ellenkező esetben az egyik, vagy másik állam kiviteli értéktöbbletre tesz szert, amelyért vagy olyan árukat kénytelen venni, amelyekre nincs szüksége, vagy nem nélkülözhetetlen célokra kell a fölös összeget felhasználni, mint *Magyarországnak az Ausztriával kialakult árucsereforgalomban, ahol az 1:1.5 aránynak megfelelően, a kivitt áruk értékének harmadát kénytelenek vagyunk Ausztriában elnyaralni*, holott az erre a célra fordított összegeket reánk nézve sokkal fontosabb célokra fordíthatnánk.

Ezeknek a külkereskedelmi forgalomból eredő többleteknek más államokkal való kapcsolatból eredő passzív egyenlegnek a kiegyenlítésére kell fordíthatni, mert *csak így lehetséges az eredményes gazdálkodás*. Ehhez pedig nem elegendő a két-két állam közötti forgalom szabaddátétele, a korlátozások részbeni elépítése, hanem az összes államok közötti kereskedelmi kapcsolatok lehetővététele szükséges. Amíg ez be nem következik, a világkereskedelmi forgalom nem élénkülhet meg és minden elmélet, amely más úton kíván a bajon segíteni, csődöt fog mondani.

Van-e textilkonjunktura?

Textilgyárak és textilüzletek mérlegeik tükrében

Van-e textil-konjunktúra? Kétségtelen, hogy a textilipar hozadéka aránylag csökkent és az is bizonyos, hogy az utolsó időkben a fogyasztás csappanását a textilpiac is erősebben megérezte. A konjunkturális jelenségek hatását elsősorban nem a nagyvállalatok mérlegeinél és számadásainál lehet vizsgálni, hanem sokkal inkább a közép- és kisvállalatoknál, gyáraknál és kereskedőcégeknél egyformán. Mindenesetre ez a vizsgálat csak az átlagos helyzet megítélésére alkalmas, hiszen *külön-külön az egyes mérlegek nem mindig tökéletesen illetékesek az egyes vállalatok helyzetének alapos megismerésére.*

A Selyem- és Gyapjuáru rt., amely 480.000 pengő alaptőkével alakult, kétségtelenül helyes és ügyes üzletvezetésről elég nagy eredményeket ér el, mert mérlegének tanusága szerint gyártási bruttó haszna 1.15 millió. Hogy ennek ellenére 1935-ben csak 5.751 pengő nyereséget ért el, annak legfőbb oka, hogy leírásokra 58.235 pengőt fordított, holott így is 600.000 pengő tartalék áll szemben 1,060.925 értékelt gépeire és berendezéseire.

Az *Óbudai Fehérítő-, Festő és Impregnálógyár rt.* 600.000 pengős alaptőke mellett 1,387.835 pengőt tartalékolt 2.3 milliós berendezéseinek és gépeinek értékére. 1935-ről 64.069 pengő nyereséget mutat ki a gyár, amely most 200.000 pengővel emeli alaptőkéjét. Ezt a tőkeemelést már a tőzsdetanács is tudomásul vette; a kérdés csupán az, hogy a fizetendő felár arányban áll-e a kisrészvényesek érdekeivel?

A *Magyar Királyi Selyemfonódák Haszonbérlete rt.* 281.250 pengős részvénytőkével 101,409 pengő nyereséget ért el, ami kétségtelenül *Schóber* József vezérigazgató munkásságának érdeme. A vállalat mindössze 292.705 pengő hitel vett igénybe, amivel szemben kinnlévősége és *készlete meghaladja az 1 millió pengőt.*

A *Gardenia Csipkefüggöny- és Szövőgyár rt.* 200.000 pengős tőkével 3.962 pengőt, a *Vattagyár rt.* 150.000 pengő tőkével 719 pengő, a *Textus Gyapjuárugyár rt.* 35.000 pengő alaptőkével 3.537 pengőt keresett 1935-ben mérlege szerint.

Ezekkel a vállalati eredményekkel szemben a *Wolf János rt.*, amelynek gyapjufeldolgozó vállalata van, 10.088 pengős veszteséggel 150.000 pengős alaptőkéjéből 51.833 pengőt veszített el. A *Gerő A. Adolf Szövött- és Kötöttárugyár rt.* 100.000 pengő alaptőkével 8.835 pengőt veszített. *A. Rudolph-féle Magyar Csipke- és Paszományárugyár rt.* viszont 39.698 pengős veszteségét az elmult évben 37.609 pengőre csökkentette.

A textilüzletek közül a *Beck Miksa és József rt.* selyemüzlete 300.000 pengő tőkével 999.591 pengő nyereséget ért el. Ez mindenesetre érdekes azért, mert a cég mindössze 166.139 pengő értékű áruraktárral dolgozik. Még érdekesebb, hogy a Beckék tulajdonában lévő *Porta Bérház rt.* ingatlanára 90.246 pengőt fizettek rá eddig. Igy áll elő itt az a ritka helyzet, hogy amit az emberek textilen keresnek, ráfizetik a sarokházakra.

Az *Ádám Miksa rt.* 120.000 pengő alaptőkével 6.574 pengőt keresett. A *Szénásy, Hoffman és Társa rt.* 120.000 pengő alaptőkével 6.705 pengőt. A *Consum Ruházati rt.* 150.000 pengővel 882 pengőt, a *Lőw Sándor rt.* 50.000 pengő tőkével 2.542 pengőt keresett. Mindezzel szemben az *Oláh Sándor Textiláru-kereskedő és Himzőgyár rt.* 200.000 pengő alaptőkéjéből 51.106 pengőt veszített el.

A *Juno Fehérneműgyár rt.* 50.000 pengő alaptőkéjéből 49.656 pengőt veszített el, úgyhogy a felszámolóknak a hitelezők 1.515 pengős követelésére mintegy hasonló összegű árukészletben és kinnlévőségben van fedezetük.

Erősen megcsappant a Törekvés Takarékpénztár betétállománya

A *Törekvés Takarékpénztár* mérlege sok olyan érdekes adatot mutat, amely szinte különálló jelenség a fővárosi kisebb pénzintézetek helyzetének alakulásában is. A legfőbb érdekessége e mérlegnek az, hogy a takarékpénztár 6.26 milliós betétállománya 4.48 millióra csökkent alá, ami nemcsak számszerűen jelent majdnem 1.800.000 pengős kisebbedést, hanem aránylag is *a betétállomány harmadrészének kivonulását mutatja.* Hogy ennek a jelenségnek ki az oka, azt nehéz megállapítani, viszont a mérleg szerint a hitelezők tétele nőtt meg 1.3 millióra.

Természetes, hogy a betétcsökkenés magával hozta a váltótárca kisebbedését is, 2.2 helyett a váltótárca immár csak 1.47 millió s ilyenformán a visszleszámítolt váltók összege is hasonló arányban csökkent. Mindennek hatása alatt a Törekvés az elmult évről 14.166 pengő nyereséget mutat ki.

Nagycenki Cukorgyár

A Schoeller-féle vállalat, a *Nagycenki cukorgyárak Rt.* 1935-ben mindössze 4.567 pengő nyereséget ért el. Ezzel szemben leírásra 688.385 pengőt fordított a vállalat, úgyhogy *a 12.5 millióra becsült ingó és ingatlan vagyonból 10.65 millió immár leírásba került*, vagyis a vállalat hatalmas értéke a mérleg szerint immár csak 1.85 millió tőkét igényel. A kis nyereség tehát itt nagyon nagy tartalékokat és igen hatalmas belső értékeket fedez.

A SZIVÁRVÁNY
HANGAY SÁNDOR LAPJA

Mit mondanak a vállalatok mérlegei?

Az 1935. évi mérlegek titkai és érdekességei

A mérlegek özönéből, amelyek most a Budapesti Közlöny oldalait elöntik, egyik-másik mérleg nemcsak érdekességénél fogva emelkedik ki, hanem itt-ott különleges adataival, meglepetésszerű tényeivel, gyakran váratlan fordulataival is. A mérlegek egy része a legridegebb tárgyilagosság jeleit mutatja, viszont el kell ismernünk, hogy vannak immár romantikus mérlegek, sőt olyan mérlegek is, amelyek némileg az amerikai filmek bizonyos csoportjára emlékeztetnek.

Mindenesetre a különböző vállalati mérlegeket érdemes közelebbről megfigyelni, mert nemcsak a gazdasági helyzetnek, hanem az ugyanekkor az egyes vállalatok irányításában mutatkozó elveknek is tükrét adják.

Singer és Wolfner

A legnagyobb magyar könyvkiadó vállalatok egyike a Singer és Wolfner Irodalmi Intézet Rt. 500.000 pengős alaptőkéjét még 360.000 pengős tartaléktőke egészíti ki és ezenfelül a vállalat mindössze 552.421 pengő hitelt vett igénybe.

Ezzel a vagyontétellel szemben a kinnlevőség 1,122.433 pengővel szerepelnek a mérlegben, míg az üzemi leltár 269.718 pengő, úgyhogy a vállalat 1935-ről 26.235 pengő nyereséget mutat ki. Ez nagyon természetes akkor, amikor *az intézet egész berendezését 1 pengőre értékelik*, viszont *a mérlegben sehol sem szerepelnek azok az értékes szerzői jogok, amelyek igen jelentős jövedelme tbiztosítanak* az olyan nagyarányú könyvkiadónak, mint a *Singer és Wolfner Rt.* De nem szerepel a mérlegben az *Uj Idők* tulajdonjogának értéke sem, holott az *Uj Idők* még testvérlapjai nélkül is igen hatalmas értéket reprezentálnak és szakértők becslése szerint csupán előfizetőállományának megszerzése mintegy félmillió pengő jutalékba kerülne. Mindezeknek a vagyontételeknek mellőzése a mérlegből mutatja a Singer és Wolfner hagyományos konzervativizmusának illő szerénységét, miután láthatólag mérlegében sem legjelentősebb vagyontételeivel, sem pedig ezek kedvező helyzetével nem kíván kérkedni. Abból a szempontból viszont, hogy a magyar közönség könyvre és kulturára komoly összegeket áldoz, angyon fontos lenne, hogy a könyvkiadó vállalatok mérlegei ezt a tényt is visszatükrözzék, mert nyilvánvaló, hogy az ilyen adatok alkalmasak a magyar kultura iránt megnyilatkozó megbecsülés igazolására és méltó értékelésére is.

A szeszen keresik, a házakra ráfizetik

A *Kecskeméti Szeszfinomító Rt.*, a Kardos-féle vállalat 1935-ről 2715 P nyereséget mutat ki. Ugyanekkor azonban a Complexum Rt., amely ugyancsak a Kardos-családé és amely budapesti lakóházak és telkek megszerzésére alakult, 35.681 pengő veszteséggel zárta mérlegét. Eddig mi úgy tudtuk, hogy a szeszüzlet kockázatosabb, mint a házüzlet. Hiába, a jó pap is holtig tanul.

Rudolf Mosse r. t

Rudolf Mosse Rt., amely köztudomás szerint hirdetési üzletekkel szokott foglalkozni, mérlegében 80.000 pengő alaptőke mellett 36.122 pengő veszteséget mutat ki. A vállalat vagyona 4131 pengő készpénz, 15.501 pengőre értékelt berendezés és 24.245 pengőre becsült folyószámlakövetelés, tavaly óta a veszteség 3646 pengővel növekedett. Igen érdekes, hogy a mérlegben nem szerepel a Váci utca 18. számú ház, amely mint Rudolf Mosse ház ismeretes. A telekkönyv szerint az ingatlan a Budapest-belvárosi Bérházépítő és Ingatlanforgalmi Rt. tulajdona. Kétségtelen, hogy a Mosse-vállalat kedvezőtlen eredménye üzletei összezsugorodásának következése, amit különösen a folyószámla-követelések aránylag kis tétele is bizonyít.

A tojással is baj van

A legismertebb tojás-, vad- és kereskedelmi vállalatok egyike, a *Waltner Sámuel Rt.*, már 1934-ről 33.767 pengő veszteséget mutatott ki. 1935-ben ehhez a veszteséghez újabb 34.530 pengő veszteség járult. Az eredményszáma egyetlen öröme, hogy *70 pengő dubioz-követelés megtérült.* Ekkora veszteség mellett ez olyan, mint az égből hullott manna. Ugy látszik, a dubioz-követelések behajtása még mindig inkább üzlet, mint a tojás és baromfikereskedés.

Tokodi üveggyár

A *Tokodi Üveggyár Rt.* az Egyesült Izzó konszernjéhez tartozik. A vállalat 2.65 millió mérlegfőösszeg mellett 1935-ben 11.732 pengő nyereséget ért el, viszont 64.000 pengőt tudott értékcsökkenésre fordítani. Igy azután a *berendezés 544.729 pengős értékéből immár 484.417 pengő le van írva.*

Baeder

A Bäder Illatszergyár Rt. évről-évre erősebben fejlődik. 1935-ben 49.486 P nyereséget ért el a gyár és ezenfelül 39.674 pengővel dotálta értékcsökkenési alapját. Végeredményben ez a 8.8 milliós alaptőkének eléggé komoly kamatozását jelenti, annál is inkább, mert nyilvánvaló, hogy különösen az áruk és nyersanyagok értékelésénél a vállalatnak nagyobb tartalékai is mutatkoznak.

Kutnewsky is ráfizet

A *Kutnewsky György Rt.* egyike a legismertebb szőrmeüzleteknek. Ilyenformán szinte meglepetés a vállalat mérlege, hogy 1935-ben is 1938 pengőt fizetett rá az üzletre és így vesztesége már 46.446 pengőre nőtt fel. Ez azért meglepő, mert általában véve az elmúlt esztendőben nemcsak bizonyos konjunkturát élveztek a szőrmeüzletek, hanem magában a szőrmeárban is időszerű áremelkedés állott be.

Az Astoria és bús társai

A Hivatalos Lap mérlegközleményeiben csodás meglepetéseket talál az ember. A multkor derült ki, hogy Pátria kávéházra is ráfizet a gazdarészvénytársaságra. Hát ennél nagyobb meglepetés is van. Az *Astoria Szálloda Rt.* 148.683 pengő veszteséget mutat ki. Ez a veszteség a szálloda-üzemé, mert az ingatlan egészen külön részvénytársaság, amelytől ez a szálloda rt. bérli az üzemet. Ugylátszik a bérletben nem sok öröme lehet, ha így ráfizet. Ugyanekkor viszont a *Palace Szálló Rt.*, amely ugyanazé a Gellért Mihály érdekeltségé, a saját 626.192 pengőre becsült ingatlanával is ráfizet a szálloda-üzletre 78.878 pengőt. Nem hisszük azt az egyoldalú szempontot, mintha a szállodáknak most konjunkturájuk volna, sőt számtalanszor kifejtettük ennek ellenkezőjét, de azért az Astoria és Palace nagyarányú veszteségei meglepetésszerűek és nyilván arra vezetendők vissza, hogy talán ezek a szállodák szakértő vezetést kívánnának. Annál inkább meglepőek éppen ezért a mérlegadatok, mert ugyanaz az érdekeltség a margitszigeti szállodának és étteremnek is s így nem nagyon vigasztaló az a tudat, hogy tehát üzemeire a vállalkozásnak ilyen szomorúan rá kell fizetnie.

Ugylátszik azonban, hogy amint Budapest a kávéházak városa és Budapesten a külföldiek szerint népszokás a kávéházban való tartózkodás, éppen úgy népszokás lesz a kávéházi részvénytársaságok mérlegeinek bánatos kimutatása is. Az *Orient Szállodabérlő Rt.* 7.259 pengőt fizetett rá a szállodára, holott 200.000 pengő részvénytőkével alapította üzemét. Az *Imperiál Étterem és Buffet Rt.* 23.397 pengőt veszített, a *Fővárosi Kávéház és Vendéglő Rt.*, amely az *Elysée-kávéház* tulajdona, 10.292 pengőt.

Mindebből csak egyetlen tanulságot lehet levonni. Pesten nem érdemes szállósnak, se éttermesnek, se kávésnak lenni. El kell menni vendégnek. A mérlegek szerint a vendégekre úgyis ráfizetnek. Lehet, hogy a vendégek ebből is élnek.

Akik kerestek 1935-ben

A vállalatok közül 1935-ben aktiv mérleget mutatnak ki a

Vulkán Oxigéngyár Rt. 23.073 (és 32.814 leírás),
Polikémia Vegyipari és Kereskedelmi Rt. 3521,
Mentor, Magyar Kereskedelmi Rt. 497,
Kence és Festékipari Rt. 220,
Leon Betonipari Építő Rt. 713,
Nefelejts-uccai Sütő- és Cukrászipari Rt. 687,
Heisler Ignác Szállitmányozási Rt. 5222 (amivel régi vesztesége 5901 pengőre csökkent),
Budapesti Kréta-, Vegyészeti és Kereskedelmi Rt. 3002,
Hermes Nemzetközi Szállítmányozási Rt. 4730,
Budapesti Fogkefegyár Rt. 563,
Schwarz és Vogel, Óra-, Ékszer- és Drágakőkereskedelmi Rt. 876,
Magyar Fémlemezipar Rt. 18.886,
Gombművek Rt. 4314,
Tellur Ipari és Kereskedelmi Rt. 75,
Magyar Magas és Mélyépítési Rt., a Csonka-féle vállalat, 3190,
Erőtelepek Rt., a Hitelbank vállalata, 15 (és 19.910 leírás),
Affinéria Galvánintézet Rt., a Káldor-féle üzem, 48 (és 2268 pengő leírás, viszont 13.209 pengő régi veszteség),
Bog-Mil Kereskedelmi Rt., a Királyfi-féle bútorüzlet, 1095 (viszont 14.795 régi veszteség),
Pamutkereskedelmi és Ipari Rt. 690,
Tres Gyógyszervegyészeti, Ipari- és Kereskedelmi Rt. 4692 (és 8182 leírás),
Benkő Textilipari Rt. 1496 (és 17.807 leírás),
Textor Budapesti Kendőgyár Rt. 621 és 13.980 leírás),
Tóth Gőzmalom és Villamostelep Rt. Orosháza, 13.920 (és 112.913 leírás),
Borgazdasági Vegyipar Rt. 3293,
Strassmann Testvérek Hengerpapírgyár és Papírárunagykereskedés Rt. 2547,
Grozit Aszfalt és Kátrányvegyitermékgyár Rt. 466,
Gleichmann Ignác Csavarárugyár Rt. 621,
Nacos Csiszolóárugyár Rt. 140,
Unitas Automobilgyár és Kereskedelmi Rt. 19.337 (amivel régebbi vesztesége 121.007 pengőre csökkent, viszont 109.097 pengős leírást is lehetővé tett),
Derby Sajt- és Vajtermelő Rt. 4653,
Rohde Frigyes Utódai Rt. 82,
Traktorkereskedelmi Rt., a Selektor alapítása, 43 (de 45.491 régi veszteség),
Rietschel és Henneberg Rt. szerelő vállalat 1849,
Fémsajtoló és Vasárugyár Rt. 3686,
Borkereskedelmi és Mezőgazdasági Rt., a Kléber-féle vállalat, 2330,
Agentia Kereskedelmi Rt., üvegüzlet, 694,
Lutz Ede és Társa Lakk- és Festékgyár Rt. 18,418,
Mikron Áruforgalmi Rt., vaskereskedés 5978,
Pannonia Tejipari Vállalat Rt. 2140 pengő nyereséggel.

Akik ráfizettek

Veszteséges mérleggel dolgoztak 1935-ben, mérlegeik tanusága szerint a

Magyar Közműhelytelep Rt. 2802,
Magyar-Hollandi Földművelő Rt. 8324,
Rosenthal Porcellánárusító Rt. 3996 (amivel vesztesége 33.873 pengőre nőtt),
Atlas Mezőgazdasági, Ipari és Kereskedelmi Rt. 540,
Mágnás Cipőgyár Rt. 520 (és régi 24.643),
Kőolajfinomító Rt. 584,
Zsófia Virág- és Gyümölcskereskedelmi Rt. 1147,
L. C. H. Lakkgyár Rt., a Lorilleux féle gyár, 21.035,
Zsoldos-malom, Szentes, 4538,
Magyar Város- és Községfejlesztési Rt. évek alatt 23.516,
Gránit Építési Rt. évek alatt 32.612,
Gallia Kereskedelmi és Ipari Rt. felszámolásban 150.000 pengő alaptőkéből 59.390,
Nostrum Behozatali és Kereskedelmi Rt. 12.882,
Többtermelő Gazdasági és Kereskedelmi Rt. 13.145,
Ortis Áruforgalmi és Villamossági Rt. 11.084,
Metallo Karosszeriagyár Rt. felszámolásban 329.771,
Adhaesin Vegyipari Rt. 1506,
Abonyi Műmalom és Villamosművek Rt. 10.919 (viszont 7851 pengő leírás),
Karbonpapíripar Rt. 950,
Alfa Separator Rt. 9113 (és 26.438 régi),
Magyar Hydro Elektromosművek Rt., a Kremó-féle vállalat, 9227,
Tolláru Bizományi Rt. 166,
Ifj. Leitersdorfer Lipót Bőrforgalmi Rt. 363,
Sanus Tejüzem Rt. 15.701.
Kammer és Székely Fém- és Bronzárugyár Rt. 9384,
Mérő és Számlálógyár Rt. 6954,
Magyar Szellőzőművek és Gépgyár Rt. 624,
Különlegességi Sajtgyár Rt. 366,
Kovaföldművek Rt. 22.976,
Szépművészeti és Műkereskedelmi Rt., Fränkel-féle műkereskedés, 129,
Folio könyvkereskedés és Antiquárium Rt. 2052,
Magyar Gyógyszer Rt. 1014,
Mira Gyógy- és Keserűvízforrás Rt. 192 pengő veszteséggel.

Majd ha fagy...

Ugylátszik, a jéggyáraknál nem válik be az a mondás sem, hogy akkor lesz jó dolguk, majd ha fagy... A közönség láthatólag fagyosan viselkedik a jégüzlettel szemben. A Fővárosi Jéggyár Rt. 63.086, a Budapesti Jégárusító Rt. 15.000, az Óbudai Kristályjéggyár Rt. 6288 pengő veszteséggel zárta mérlegét. Még szerencse, hogy a napsütésesebb múltból mindhárom vállalat nagyobb tartalékokkal és értékcsökkenési alanyokkal rendelkezik.

Franck-pótkávé

A *Franck Henrik Fiai Rt.* 3 milliós részvénytőke mellett 1935-ben 111.782 pengő nyereséget ért el. Ezenfelül a vállalat 192.175 pengőt le is írt. A Franck ügyvezetésének jellemző konzervativizmusát mutatja, hogy mérlege szerint *december 31-én 631.351 pengője volt készpénzben.* A vállalat terjedelmének növekedését az mutatja, hogy kinnlévősége 2.26 millióról 3.13 millióra emelkedett. Másik jellemző tétele a vállalat arányainak, hogy *bevétele 1935-ben 3.2 millió volt.*

Olvassa A MAI NAP-ot

Bankreformok Kanadában és az USA-ban

A manipulált valuták, a devizaorgalom és a külkereskedelmi korlátozások, az államok közötti kliring- és kompenzációs szerződések és egyéb, a mai világgazdasági helyzetből folyó eddig ismeretlen jelenségek az állam belenyulását a hitel- és gazdasági életbe mindinkább kimélyítik. Nem képezhetnek kivételt ez alól természetesen a bankok sem és pedig nemcsak a magánbankok, hanem egyes jegybankok sem. *Egyik állam a másik után valósít meg bankreformot,* amit nem minden esetben a bankok megrendült pozíciója tesz szükségessé, mint Ausztriában, hanem sok esetben a hiteltervezet hozzáidomítása kíván lenni a változott helyzethez.

Az európai államok közül majd minden állam megreformálta bankszervezetét. Legutóbb *Olaszország* tartott szükségesnek újabb rendszabályozást, miután már évekkel ezelőtt megvalósított egy bankreformot, amelyet azonban most, a háború folytán megváltozott viszonyok miatt, módosítani kellett.

A Bank Of Kanada reformja

Legújabban a kanadai jegybank, a *Bank of Canada,* reformja került sorra. A kormány az ottawai parlament elé törvényjavaslatot terjesztett, amely a jegybank alapszabályait úgy változtatja meg, hogy a bank részvényeinek többségét a kormánynak biztosítja és egyúttal az igazgatóságban is képviselteti magát, sőt a szavazattöbbséget is magának tartja fenn. A bank alaptőkéjét ennek megfelelően felemelkedik.

A *Bank of Canada* még csak igen rövid multra tekinthet vissza. Alig két évvel ezelőtt, 1934 júliusában alakult meg és csak most esztendeje kezdte meg működését. Már az alapítás alkalmával sokan követelték a kormány döntő befolyásának biztosítását a bank vezetőségében, hogy ezzel a hitelélet irányítása az ő kezében legyen, a követelés azonban nem teljesíttetett. A jelenlegi kormányelnök, Mackenzie *King,* aki a bank államosításának híve, most a régi óhajt teljesíti és a jegybankot, bár megmarad a részvénytársasági forma, állambankká alakítják át.

A háború előtt *általános volt a nézet, hogy a jegybanknak az államtól teljesen független intézménynek kell lennie,* mert egyébként nem tud megfelelni azoknak a feladatoknak, amelyeknek megoldására hivatva van, különösen valutáris téren. Az orosz jegybankon kívül, amely tisztára állami intézet volt és a németbirodalmi jegybankon kívül, amelynél az államnak a szokásosnál nagyobb befolyása volt, a többi jegybank szigorúan őrködött függetlensége fölött. A háborus események, majd újból az 1931. évi válság következményei eredményezték, hogy ha nem is formailag, de ténylegesen a jegybankok működésébe az állam mind nagyobb befolyást gyakorol, *elvileg azonban fenntartják a bank függetlenségének legalább külső látszatát.* Annál meglepőbb, hogy *éppen Kanada tér át nyiltan az állambank rendszerre,* annak az Angliának egyik legnagyobb dominiuma, amely a legkevésbbé avatkozik bele a gazdasági életbe.

Uj bankelvek az USA-ban

Az egy-két év előtt keresztülvitt bankreform továbbvitelével az Egyesült Államok is újabb rendelkezésekkel szabályozzák a bankok működési körét. Ennek a mostani újításnak, amelyet Roosevelt a bankok legfőbb felügyeletével megbizott *Controller of the Currency* javaslatára vezetett be, célja a bankok visszatartása minden spekulációs jellegű üzlettől. Már az előző bankreform kényszerítette a bankokat, hogy spekulációs jellegű alvállalataikat építsék le. Most ezen a téren egy lépéssel tovább megy a reform, amennyiben a bankokat az eminiciókkal és értékpapirüzlettel foglalkozó affiliációiktól is különválasztja. *Részvényt saját számlára eddig sem vásárolhattak a bankok.* Ez azonban nem zárta ki, hogy a bankok kötvényeket vásárolhassanak. Nagyon sok banknál előfordult, hogy *spekulativ célokra másodrendű ilyen kötvényeket szereztek be,* amin azután nagy veszteségek érték. Ily esetek megelőzésére most az új reform úgy rendelkezik, hogy *a bankok csak olyan kötvényeket vásárolhatnak saját számlájukra, amelyek a tőzsdén jegyezve vannak* és a fizetési feltételeknek teljes mértékben eleget tesznek. Olyan kötvényeket, amelyek akár kamatfizetés, akár törlesztés szempontjából hátralékban vannak, vagy magánkézben elhelyezett kibocsátások, a *bankok saját részükre nem szerezhetnek be.* Ezzel kívánja Roosevelt megelőzni, hogy a nem fizető kötvények árhullámzásaiból a bankokra nézve veszteségek álljanak elő, ami az elmult évben sok esetben előfordult. Ez az intézkedés egyébként azt jelenti, hogy *úgyszólván az összes külföldi emissziók, európai, délamerikai és egyéb emissziók vásárlását az amerikai bankok részére eltiltották.* Külön tiltó rendelkezés vonatkozik a konvertible bondokra, erre az Amerikában olyan kedvelt kötvénytypusra, abban az esetben, ha a bondot kibocsátó adósnak egyoldalúlag is joga van a bondokat részvényre becserélni.

A ashingtoni kormány e rendelkezései nagy visszatetszést szült úgy a kötvényeseknél, mint egyes bankoknál is. Azt hangoztatják, *Roosevelt ezzel akarja a bankokat állami kincstárjegyek nagyobbarányú átvételére* kényszeríteni. Ezzel szemben illetékes körök kizárólag a bankok minden kockázatos üzlettől való távoltartásával okolják meg az új rendelkezést.

Fontos rendelkezése az új reformnak, hogy a *Federal Deposit Insurance Corporationt, amely a bankoknál elhelyezett betétek biztosítására rendelt alapot kezeli és amelynek 14.206 pénzintézet a tagja, feljogosítja, hogy az USA bankszervezetének megszilárdítására a gyenge tőkeerejű pénzintézeteket fuziók útján eltüntesse.* Ez a rendelkezés amellett szól, hogy *az amerikai bankok között még mindig nagy számban akad nem életképes intézet* és az 1933. évi nagy bankbeszüntetések ellenére a hitelszervezet még mindig nem egészséges. Erre mutat az is, hogy a *Reconstruction Finance Corporation* az idén januárban szanálás és likvidálás céljaira további 30 millió dollárt szavazott meg és a szorult helyzetben lévő intézetek még mindig 357.8 millió dollárral tartoznak a Reficonak.

Az Egyesült Államok bankszervezete ezek szerint az elmult esztendők kétségtelen gazdasági javulása ellenére is *még mindig nem egészséges.* Már pedig teljesen egészséges hitelszervezet nélkül a helyzet gyógyultnak nem tekinthető.

Hogyan érvényesült a belga devalváció?

Belgiumban tavaly megtartották végre a belga frank aláértékelését. Fontos figyelni, mik lettek ennek az eredményei: *milyen volt a helyzet ma egy éve és milyen a helyzet ma,* mennyiben tulajdonítható a gazdasági élet javulása az időközben végrehajtott devalvációnak?

A belga kincstári helyzet a mult év elején reménytelenebb volt mint bármikor a krizis-évek folyamán. Az előirányzott 500 millió deficittel szemben a költségvetési év 860 millió deficittel zárult. Amikor ennek a hiánynak az előteremtése a legsúlyosabb gondokat okozta a pénzügyminiszternek, a kétségbeejtő helyzetben levő agrár lakosság felsegítésére irányuló akció újabb összegeket igényelt.

A magángazdaságok helyzete talán még a kincstár helyzeténél is reménytelenebb volt. A gazdasági élet visszafejlődését jellemzi, hogy a tőzsdén jegyzett papirok összértéke az 1929. évi érték egyötödére zsugorodott össze. A bankokat egzisztenciájukban fenyegette az állandó és folytonosan fokozódó tőkeelvonás. A munkanélküliek száma tovább emelkedett, a kereskedelmi élet lüktetése megszünt, a vasuti forgalom az 1934. évi helyzethez képest 10 százalékkal csökkent.

A kétségbeejtően reménytelen helyzetben a kormány — főkép *Baudhiun* professzor pénzügyi tanácsadó befolyása alatt — mint végső eszközhöz, az angol és amerikai példa mintájára, a devalvációhoz folyamodott. Most, hogy az intézkedés egy évi multra tekint vissza, Baudhuin professzor könyvben számol be a devalváció gyakorlati eredményeiről. S amikor némi büszkeséggel mutat rá az általa javasolt intézkedés biztos hatására, nem mulasztja el az alkalmat, hogy támadást ne intézzen a konzervativ hollandi és francia valutapolitika ellen. A könyv elméleti részében abból indul ki, hogy a helyes valutapolitika nem követheti *vagy* a deflációs, *vagy* a devalvációs irányt, mert a helyes pénzpolitika mellett a pénzértékcsökkenést egyidejű deflációs intézkedésekkel kell összekapcsolni. *A devalválásnak ugyanis nincs döntő hatású budget alakulására,* s nem alkalmas eszköz arra, hogy a kincstári deficitet elüntesse, sőt, ha deflációs intézkedések nem járnak vele karöltve, a deficit a devalválás kapcsán még fokozódik. *A kincstár helyzetét deflációs intézkedésekkel kell orvosolni,* viszont a magángazdaság gyógyulásának legfőbb akadályát — a belső piaci árak és a világpiaci árak között kialakult margeot — csak devalvációval lehet eltüntetni.

A konkrét esetben a gyakorlati élet eredményei teljesen igazolják a könyv elméleti fejtegetéseit. *A devalváció valóban lendületet adott a pangó belga gazdasági életnek,* hogy az eredmények sok tekintetben felülmúlják a legoptimistább reményeket.

A belső piac árai tíz százalékos emelkedés után stabilizálódtak. A kincstári deficit a mult évi 860 millióról 40 millióra csökkent. Ennek az összegnek az előteremtése már nem okoz gondot a pénzügymniiszternek, ha figyelembe veszszük, hogy a hitelviszonyok is az elmult év folyamán lényegesen megjavultak. A bankokban elhelyezett betétek összege, amely ma egy éve egy milliárdra csökkent, ma már közel jár a 6 milliárdhoz. A mezőgazdasági termékek ára a fentemlített áremelkedést meghaladóan, több, mint 20 százalékkal emelkedett. Az ipari termelés összértéke is 20 százalékkal emelkedett, ezzel párhuzamosan a munkanélküliek száma ugyanilyen százalékkal csökkent. Az értékpapírok árfolyama megkétszereződött, a járadékok árfolyama pedig magasabb, mint a háború óta bármikor is volt. Viszont a nagybani árak emelkedésével együtt nem következett be a kiskereskedelmi árak emelkedése, ami az egész akció sikerét veszélyeztette volna. A kiskereskedelmi árakra is kiterjedő áremelkedés elkerülhetetlenné tette volna a munkabérek emelését, ami a termelési költségek emelkedése következtében megakadályozta volna az exporttevékenység fokozódását. Ugyanezért volt szükség az egyidejű deflációra, nehogy a közterhek szaporításával a termelési költségek emelkedése következzék be.

A kivitt áruk mennyiségében lényegesebb emelkedés nem mutatkozik, de ma amikor a legtöbb állam kivitele csökkent, a változatlan exportnivó is eredménynek számít.

A belga kormány politikája így azzal az eredménnyel járt, hogy *további devalvációra senki sem gondol,* s a mai 28 százalékos leértékelést mindenki véglegesnek tekinti. A de jure stabilizálásra azonban minden valószínűség szerint csak akkor fog sor kerülni, amikor *az angol font és a dollár végleges stabilizációja is bekövetkezik.*

Mit keresnek a szállók az idegenforgalmon?

Marencich Ottó, a Vendéglős és Szállodásipartestület szállodás-szakosztályának elnöke írja:

Az idegenforgalom fejlesztéséhez nélkülözhetetlen a jól irányított propaganda és az illető országnak megfelelő idegenforgalmi intézményei. Ezek között a vendéglátó-iparnak nagy szerep jut. A szálloda az idegenforgalomnak olyan alapja, mint a közlekedési eszközök és a jó útak. Minél magasabb fokon állanak ezek, annál nagyobb idegenforgalomra teszünk majd szert a jövőben.

Országunk ebben a tekintetben szerencsés helyzetben van. Propagandánk jó kezekben van és ezen a téren céltudatos, már nem kezdetleges munka folyik. Az országos és a fővárosi idegenforgalmi hivatal, valamint *a gyógyhelyi bizottság nagy hozzáértéssel foglalkozik a propaganda üggyel* és örömmel konstatálhatjuk, hogy tevékenységük külföldön is elismerésre talál. *Az országos idegenforgalmi hivatal elnökéről mondható, hogy ő „the right man on the right place"* és ezért kinevezése miatt csak hálásak lehetünk kormányzatunknak. Csupa jóindulat, nagyfokú körültekintés, magas műveltség, ezek azok a tulajdonságok, amelyek szükségesek ezen a helyen és ezeket a tulajdonságokat találjuk meg a legnagyobb mértékben dr. *Tormay* Géza személyében.

Iparunknak tehát az idegenforgalom fejlesztésében nagy szerepe van. Ezt kellően fel kell ismernünk és aszerint cselekednünk. Szükséges azonban annak az elterjedt téves felfogásnak ellentmondani, mely szerint a vendéglátó-ipar az idegenforgalomból a főhasznot élvezi. Statisztikailag bebizonyítható, hogy *nálunk 1 pengő kiadásból, amelyet az idegen országunkban költ, alig 22 fillér jut a szállodának,* az összeg többi része utiköltség, belépődíjak, szórakoztatás és vásárlások céljaira szolgál. Állításom valóságát legjobban az IBUSz bizonyíthatja be annak, aki ebben kételkedik. Ez a valódi helyzet, de azért nem panaszkodunk. *Nagyobb forgalom mellett, amiben remélhetőleg ezidén részünk lesz, evvel is meg lehetünk elégedve.*

Belátjuk azt is, hogy az idegenforgalom olyan fontos gazdasági ügy, hogy a hatósági beavatkozás nemcsak szükséges, hanem helyes is. De ez a beavatkozás csak akkor állja meg a helyét, *ha az ebben az irányban történő hatósági intézkedések korszerűek, nem pedig egy nehézkes bürokrácia ismertető jelei.*

Május 31-junius 11
SZEGEDI
IPARI VÁSÁR

ABBAZIA kávéház
Oktogon-tér

Az arany titka

Az aranytermelés és a világpiaci árak

A *Samuel Montague & Co* londoni cég *Annual Bullion Letter 1935* című közleménye alapján bejárta a világsajtót az a hír, hogy a világ aranytermelése 1935-ben 30.5 millió unciára emelkedett, ami az 1929. évi termelésnél 55 százalékkal, az 1934. évinél pedig 10.5 százalékkal nagyobb és az 1935. évi többlet fele a Szovjetunióból származik, mely utóbibnak termelése egy év alatt megint 33 százalékkal nőtt. Ezzel szemben a délafrikai aranytermelés, noha 1934 évhez képest némi emelkedést mutat, még mindig jelentékenyen elmarad az 1932. évi termelés eredménye mögött.

Most jelent meg a *Union Corporation Limited* évi jelentése is, ami nemcsak azért érdekes, mert becslései az előző adatokkal összehasonlíthatók, hanem azért is, mert az utóbbi társaság illetékesen nyilatkozik a délafrikai aranytermelés várható alakulásáról is. Az Union becslései valamivel magasabbak, mint a Montague-cégéi. Amig a Montague-cég szerint az 1934. évi termelés 27.62 millió, az 1935. évi pedig 30.5 millió uncia, addig a Union Coropration szerint 1934-ben 27.77 és 1935-ben 31 millió uncia aranyat termeltek. Az utóbbi szerint a délafrikai aranytermelés növekedése csak 1937-ben fog beállani és azt követően öt vagy hat év alatt 15 millió unciára fog emelkedni, ami vagy 4 millióval van az 1935. évi eredmény fölött. Ha ehhez hozzávesszük az orosz aranytermelés várható emelkedését és nem is veszünk számításba további emelkedést más országokban, akkor a világ aranytermelésének 1940-ben túl kell haladnia az évi 40 millió unciát, szemben az 1935. évi 31 millióval, az 1925. évi 19 millióval és az 1850. évi 3.5 millióval. Valutáris szempontból az emelkedés még ennél is nagyobb, mert *az arany ipari feldolgozása csökkent* és Ázsiának aranyfelhalmozása helyébe régi aranykészletek kiáramlása lépett, úgyhogy amíg 1929-ben valutáris célra csak 13.6 millió uncia állott rendelkezésre, tehát az évi termelésnek mintegy kétharmada, addig 1935-ben több mint az évi termelés és pedig 34.3 millió uncia.

A Népszövetség tévedett

Az aranytermelés legújabb alakulásához számos megjegyzést fűztek; ezek a megjegyzések azonban nem egészen felelnek meg a tényeknek. Az aranytermelés jelentősége általános közgazdasági szempontból két irányban van meg és pedig egyrészt annyiban, hogy *a világ aranybányái természeti okokból kimerülhetnek*, mint ahogy ezt a 19. század végén *Suess* bécsi geológus jósolta, másrészt pedig annyiban, hogy *új aranybányák felfedezése és az aranytermelés növekedése inflációs áremelkedést idézhet* elő, amint *Sombart* ezzel magyarázta az Amerika felfedezését követő nagy gazdasági fellendülést Európában. Amikor a Népszövetség 1929-ben az aranykérdés tanulmányozására bizottságot küldött ki és ez a bizottság a maga első jelentéseiben az aranytermelés várható további visszaesését jósolta, körülbelül *Suess* nyomdokain haladt, mert pesszimisztikus becslését a legkiválóbb aranybányászati szakemberek véleménye alapján adta meg. Ez a becslés az, amit az aranytermelés tényleges alakulása végzetesen kompromittált s amit azóta szépíteni igyekeznek, de természetesen hiába. A népszövetségi becslés adatai ugyanis dollárokban vannak kifejezve, ami a becslés csődjét meglehetősen elhomályosítja. De ha például az 1930. és 1935. év közé eső adatokat unciákra számítjuk át, akkor a tévedés szemetszúróvá lesz. A becsült és tényleges adatok viszonya ugyanis a következő:

	1930	1931	1932	1933	1934	1935
becsült adatotok	19.54	19.40	19.69	19.30	18.87	18.43
tényleges adatok	21.15	22.36	24.34	25.34	27.62	30.50

millió unciákban. A Népszövetség aranybizottsága 1936—1940 között még további csökkenést várt, úgyhogy 1940-ben már csak 15.19 millió unciát termeltek volna, szemben a napjainkban várt 40 millióval. A tévedés tehát egészen tekintélyes.

Casselnek mégis igaza volt

Másképpen áll a dolog azzal az elmélettel, amely az aranykérdés jelentőségére a figyelmet felhívta és a Népszövetség aranybizottságának kiküldéséhez is vezetett. Ez az elmélet ugyanis, amely köztudomás szerint a svéd Gustav *Cassel* nevéhez fűződik és lényegében a *Sombart*-tan nyomdokain halad, a segítségével levont téves következtetések ellenére is megállhat. *Cassel* tana ugyanis, amelyet elsőízben 1918-ban fejtett ki, a világháború előtti gazdaságstatisztika adatain alapszik és önmagában nem az arany szűkét bizonyítja, hanem egyesegyedül azt, hogy *a világ aranykészletének mindenkori alakulása és az áralakulás között statisztikailag kimutatható összefüggés van. Cassel* ugyanis felbecsülte a világ aranykészletét 1850-ben és azt találta, hogy ez az aranykészlet 10 milliárd márkát ért. Felbecsülte továbbá a világ aranykészletét 1919-ben is és ezt 52 milliárd márka értékűnek találta. Kiszámította most már, hogy az aranykészletnek 10 milliárdról 52 milliárdra való megnövekedése 60 év alatt mekkora évi átlagos növekedésnek felel meg s az eredmény az volt, hogy ez az évi átlagos növekedés 2.8 százalékot tesz ki. Mivel pedig *a világ mindenkori aranykészletének mintegy 0.2 százaléka semmisül meg évente*, arra a következtetésre jutott, hogy a világ aranykészlete 1850 és 1910 között évről-évre átlagban 3 százalékkal nőtt meg. Megállapította most már, hogy ez az évi átlagos aranynövekedés milyen következményekkel járt az áralakulásra és azt találta, hogy a szabadkereskedelmi és aranyvalutás angol piacon az árak a *Sauerbeck*-féle árindexszámítás szerint 1910-ben ugyanazon a szinten állottak, mint 1850-ben. Felállítható volt tehát a tétel, hogy a világ aranykészletének évi átlagban 3 százalékkal történt gyarapodása éppen elég, de egyben szükséges is volt ahhoz, hogy a világpiaci árak 1910-ben ugyanazon a szinten legyenek, mint 1850-ben voltak. Ezt az eredményt még megerősítette az is, hogy időközben és pedig 1887-ben, amikor a világ aranykészlete pontosan megfelelt a 3 százalékos növekedésnek, az árszínvonal szintén pontosan az volt, mint 1850-ben és 1910-ben. Ezenfelül azt is sikerült kimutatni, hogy *1850 és 1910 között az árak általános alakulása az aranytermelés évi változásait követte* és amikor az aranytermelés a 3 százalék fölött volt, az árak is emelkedtek, amikor pedig az aranytermelés a 3 százalék alá esett, az árak is csökkentek. Természetesen csak az áralakulás iránya felelt meg az aranytermelés irányának, nem pedig a két változás nagyságát a bankhitelek nagysága határozza meg és így értelmezte a maga tanait már a háború előtti időre is. *Cassel* álláspontját tehát nem lehet azzal cáfolni, hogy az árak például 60 százalékkal estek, holott az aranytermelés csak 2 százalék volt 3 százalék helyett. *Cassel* most már a háború előtti empirikus tapasztalatokból, amelyet a valutáris aranyszükségletre vonatkozólag még Joseph *Kitchin*, a termelési szükségletre vonatkoztatva pedig még Carl *Snyder* statisztikai számításai is igazoltak, arra a következtetésre jutott, hogy a világ évi aranyszükséglete a háború utáni időben is egy évi 3 százalékos növekedést kíván meg. Mivel pedig ez a növekedés a háború utáni években egészen 1931-ig hiányzott és ugyanakkor az árak általános esése mutatkozott, kézenfekvőnek látszott az a feltevés, hogy az árak eséséért elsősorban a nem kielégítő aranytermelés a felelős. Ha pedig most azt látjuk, hogy az aranytermelés visszaesése nemcsak megszűnt, hanem számottevő emelkedés mutatkozik és ugyanakkor azt tapasztaljuk, hogy a világpiaci áresés helyébe újból az árak emelkedése lép, akkor *ezen az alapon* nem állítható, hogy a *Cassel*-féle elmélet megbukott.

Mikor kell az arany?

Ha mégis azt lehet állítani, hogy a tények nemcsak a Népszövetség termelési becslése, hanem a *Cassel*-féle elmélet ellen is bizonyítanak, akkor ennek egészen más oka van. A *Cassel*-féle statisztikai adatokkal ugyanis nemcsak az a magyarázat fér meg, hogy az árak az aranytermelést követik, hanem az is, hogy az aranytermelés az, amely az árakhoz igazodik. Az aranytermelés ugyanis a termelési költségek szerint nagyobb vagy kisebb. *Ha az arany értéke a vásárlóerejéhez képest nagy, akkor az aranytermelés magasabb termelési költségeket is kibír.* A világpiaci árszínvonal eső irányzatánál fogva tehát számolni kellett volna azzal, hogy az arany emelkedő vásárlóereje nyomában az aranytermelésnek nem lehet csökkenő irányzatát folytatnia, amint az most már be is következett. A Népszövetség aranybizottságának becslése tehát egészen szokatlan rövidlátásra vall, viszont a *Cassel*-féle elméletből csak annyit lehet megcáfoltnak tekinteni, hogy *a mindenkori aranykészlet az, ami az árakat irányítja*, mert fordítva *a mindenkori árszínvonal az, amely az aranytermelést meghatározza* és az arany csökkenő vásárlóereje mellett az aranytermelést csökkenésre bírja, mint például 1915 és 1922 között, viszont az arany növekvő vásárlóereje mellett az aranytermelést növekedésre serkenti, mint 1930-tól mind a mai napig.

(n.)

Szén és fa

Bányák, szénvállalatok és faüzletek

A szén- és faüzlet helyzetéről elég érdekes felvilágosítást nyujtanak azok a különböző mérlegek, amelyek az utóbbi időben jelentek meg egyes középvállalatok és kisebb cégek helyzetéről.

A *Mátravidéki Szénbányák rt.*, a Foris-féle vállalat 350.000 pengő alaptőkével 16.361 pengőt fizetett rá üzemére, viszont 50.715 pengőt leírt. Ugyanekkor a *Hungária Kőszénbányászat Hauser Lipót és Társa rt.* 450.000 pengő alaptőkével 1935-ben 16.735 pengőt keresett, amellyel régi nagy veszteségeit immár 104,695 pengőre csökkentette. Az *Unio Bányászati és Ipari rt.* ugyancsak 450.000 pengő aalptőkével mindössze 3.095 pengő hasznot tudott kimutatni, miután az értékcsökkenési tartalékszámlán újabb 302.735 pengőt leírt.

A kisebb szénbányák helyzetével szemben nagyon érdekes a különböző szénkereskedelmi vállalatok mérlege. Az *Urbán Szénkereskedelmi rt.* 23.098 pengőt *fizetett rá* az üzletre. A *Vágó Rezső rt.* 3.015 pengő veszteséggel dolgozott. Ezzel szemben a *Luger Camillo és Társa rt.* 2.800, a *Focus Tüzeléstechnikai és Hőgazdasági rt.* 1.359, a *Coal rt.* 162, a *Hirschler Ármin Fia Hüvös Marcel rt.* 717 pengő nyereséggel zárták mérlegeiket, ami kivétel nélkül azt mutatja, hogy a szénüzleten nem lehet keresni — legalább is mérlegszerűen.

A *Királyréti Uradalom és Ipartelepek rt.*, amely kőbányászattal foglalkozik és erdőgazdaságot is fenntart, 1934-ben, mert erről az évről szól még csak mérlege, 8.858 pengőt keresett és ugyanekkor az *Inóci Kőbánya és Ipartelek rt.*, amely társvállalata 1.858 pengő nyereséggel dolgozott.

A régi nagy faipari vállalatok közül a *Dornavölgyi Faipari rt.*, amely most számol fel, 50.000 pengő alaptőkéje mellett 104.106 pengő veszteséggel végzi életét. A *Fatermelő és Faipari rt.* 50.000 pengő alaptőkéjéből 29.689 pengőt veszített el. Az *Általános Faipari és Fakereskedelmi rt.* 500.000 pengős alaptőke mellett, eddig 200.590 pengő veszteséget mutat ki. A *Záhonyi Gőzfűrész és Fakereskedelmi rt.*, amely 50.000 pengő alaptőkéből 1934 végéig 249.611 pengőt veszített, végre 1935-ben 295.82 pengő nyereséggel dolgozott, úgyhogy már csak 249.315 pengő vesztesége maradt.

Mindezzel szemben a *Polgár Testvérek Fakereskedelmi rt.* 1935-ben 8.405 pengőt keresett, a *Pestszentlőrinci Parkettgyár és Gőzfűrész rt.* 3.852 pengő, a *Cinkotai Fa- és Építőanyag rt.* 1.414 és Rákospalotán a *Hajnal Miksa Fakereskedelmi rt.* 8.284 pengő haszonnal zárta mérlegét. Ugylátszik, hogy *Pestkörnyéken a faüzlet eredményesebb, mint másutt*, mert már a *Budapesti Fagyapot és Faárugyár rt.* 989 pengőt fizetett rá az elmult évben üzemére, ami viszont azért nem csoda, mert *mindössze 73 pengő értékű árukészlettel rendelkezik.*

A nyár eseménye lesz

Tiszántuli Ipari Kiállítás

DEBRECEN

PENGŐS REGÉNYEK

Anglia ezután sem ad kölcsönt

A londoni city a font leértékelése óta, mint ismeretes, úgyszólván teljesen elzárkózott új külföldi hitelek nyújtása elől. Ez a magatartása talán nem is az angol nagytőkéé, hanem a kormány óhajának eredménye, mert ha rendeleti úton a kölcsönök visszautasítására nézve is történt, intézkedés nem történt, a tilalmat mégis a hallgatóilagos gentleman agreement tette kötelezővé.

A külföldi hitelek embargójának, tilalmának voltak hívei és ellenzői is. Az embargó hívei azt vallották, hogy *ha Anglia újból megnyitja pénzpiacát a külföld részére, a londoni pénzbőség csökkenni fog* és a gazdasági fejlődésre olyan fontos alacsony kamatnívó nem lenne továbbra is fenntartható. Az embargó ellenzői viszont azt hangoztatják, hogy *az angol iparnak épen abban az ágában mutatkozik a legnagyobb munkanélküliség, amely kivitelre dolgozik.* Ezt pedig az okozza, hogy a tartózkodás a külföldi hitelektől megakadályozza, hogy a hitelre szoruló államok Angliától vásárolhassanak és ezek a hitelnyujtás korlátozásainak megszüntetése állíthatja helyre a külföld vásárló képességét Angliával szemben. De érdeke — szerintük — Angliának külföldi hitelek nyújtása azért is, mert a kamatokat különösen a tengerentúli államok nyersanyaggal fizetik, ami pedig nagyon fontos Angliára nézve. Mindezeken felül a külfölddel szemben fennálló követelések háború esetén, úgyszintén válságos években, mint tartaléktőkék szerepelnek. A világháború alatt a külfölddel, különösen az USA-val szemben fennállott követelések egyrészének igénybevétele lényegesen megkönnyítette a háború finanszírozását és az 1931. évi válság gyors leküzdésében is nagy része volt annak, hogy Angliának külföldön nagyösszegű aktivumai voltak. Végül *a brit világbirodalom fennmaradásának szempontjából is nélkülözhetetlen, hogy az anyaország a dominiumokat és a tengerentúli államokat hitelek rendelkezésre bocsátásával gazdaságilag minél jobban magához fűzze.*

Mindezek az érvek eredményezik, hogy Angliában a hitelembargó megszüntetését, vagy legalább is enyhítését, mind szélesebb körök követelték, úgy, hogy a kormány most már kénytelen is volt arra, hogy az embargón bizonyos könnyítéseket tegyen. Neuville *Chamberlain* pénzügyminiszter az alsóházban jelentette be, hogy a külföldi hitelek kérdésében elfoglalandó álláspont megállapítására szakértői bizottságot küld ki. Chamberlain azonban bejelentette, hogy *gyökeres változtatásokról nem lehet szó* s a kormány legfeljebb némi könnyítéseket engedélyezhet.

Mostanáig az volt a helyzet, hogy belföldi pupilláris kötvények kibocsátásán és konverzióján kívül, amihez mindenkor a Bank of England jóváhagyása volt szükséges, a tilalom, 1932 óta, minden külföldi hitelező által igénybevenni kívánt emissziós kölcsönre kiterjedt. Kivételek voltak a sterling-blokk államai által fontértékben felvett közkölcsönök, amenynyiben arra alkalmasak, hogy a devizakilengéseket megakadályozzák, végül olyan emissziók, amelyek célja a kereskedelmi kapcsolat alátámasztása Angliával az angol iparcikkek átvétele érdekében. Vagyis még ezek mellett a kivételek mellett sem került új emissziókra a sor.

Most azután az történik, hogy az eddig hallgatólagosan elfogadott embargó helyébe intézményes elintézés lép. Az erre a feladatra hivatott bizottság kevésbé szigorúan fogja ugyan a tilalmat kezelni, de *nagyobb eltérést az eddigi gyakorlattól nem igen lehet várni.* A kormány beavatkozása csak látszólagos, nem tényleges Az irányelv a jövőben is az lesz, hogy *a belföldi pénzpiacon a tőkebőség továbbra is fennmaradjon.* A hitelek engedélyezésénél elsősorban külföldi angol vállalkozások finanszírozása jön tekintetbe, mig a külföldi állami és közkölcsönök természetesen ezek is kizárólag a sterlingblokk államai számára, csak másodsorban kerülhetnek lebonyolításra. A bizottságnak valutáris szempontokat is kell tekintenie, *nehogy túl nagy összegű külföldi hitelek nyújtása a font nemzetközi árfolyamát veszélyeztethesse.*

Ha a külföldi hitelek tilalmának lényegét tekintjük, úgy abban az eddigi helyzettel szemben semmi sem változik. *Anglia külföldi hiteleket ezután sem fog rendelkezésre bocsátani másutt,* mint ahol azt érdekei megkívánják és kétségtelen az is, hogy ebben a tekintetben nem kizárólag gazdasági, hanem politikai szempontok fogják irányítani. Épen ezért még hosszú ideig kilátástalan, hogy *Anglia ismét elfoglalja világbankári pozicióját,* amelyet a háború után csak rövid időre kezdett tőle az USA elhódítani. Mindez pedig különösen a Kontinens államaira azzal a súlyos következménnyel jár, hogy, amikor éppen a legjobban rá vannak és lesznek szorulva külföldi hitelre, az eddig legelőzékenyebb bankárállam közreműködésével nem nagyon számolhatnak.

Hogy mit jelent ez, tudhatjuk, 1930 előtt Anglia évi 40—50 millió font kölcsönt nyújtott idegen államoknak, míg 1932-ben már csak 300.000 font, 1935-ben mindössze 200.000 font külföldi kölcsön kerülhetett Londonban elhelyezésre. Ez a tartózkodás pedig az embargó eredménye és nem az angol tőke tartózkodása az állandó elhelyezkedéstől, mert ugyanakkor az elmult négy év alatt esztendőnként 180—200 millió font Angliában és 30—35 millió font a dominiumok valamelyikében újonnan kibocsátott értékpapír talált a londoni piacon elhelyezést. Az embargó meghosszabbítása folytán *az angol tőke hiánya mindenesetre még hosszú évekig erősen érezteti majd hatását* a világ összes államaiban, már pedig éppen ez a tény, ami hátráltatja kétségtelenül leginkább a világgazdasági helyzet regenerálódását.

Mekkora az állatkivitel

A szarvasmarha állományunk volt 1934-ben 1,677.712, 1935-ben 1,755.524; *sertés állományunk* 1934-ben 2,502.163, 1935-ben 3,175.822; *ló állományunk* 1934-ben 803.033, 1935-ben 803.988; *juh állományunk* 1934-ben 1,087.464, 1935-ben 1,227.542. — *Vágómarha kivitelünk* volt 1934-ben 273.000, 1935-ben 69,614.000; *sertés kivitelünk* 1934-ben 125,734.000, 1935-ben 183.147; *ló kivitelünk* 1934-ben 13,829.000, 1935-ben 18,938.000; *juh kivitelünk* 1934-ben 39,858, 1935-ben 35.491; *baromfi kivitelünk* 1934-ben 259.433, 1935-ben 253.444.

Heinrichék nyeresége 181.192 pengő

A Heinrich A. és Fiai Rt. üzlete, a legrégibb ős idő óta fönnálló vasnagykereskedés, az idén lett 130 éves. A vállalat 3.3 millió saját tőkével mindössze 487.259 pengő hitelt vett igénybe, amivel szemben csupán künnlevősége 2.24 millió. Ez mutatja viszont az üzlet arányait, amely évről-évre fejlődik, úgy hogy 1935-ről a Heinrich-cég 149.486 pengő nyereséget mutat mutat ki. Ez az összeg különben nem nagy; megfelel a befektetett tőke 4.5 százalékos kamatozásának.

A Pénzvilág telefonja
884-29

Mi történik a tőzsdéken?

A nemzetközi értéktőzsdék kevés kivétellel és rövidideig tartó megszakításoktól eltekintve, az elmult időkben szilárd irányzatot követtek. Legintenzívebb volt a szilárdság az amerikai tőzsdéken. A newyorki értékpiac a hausse párt uralma egyre erősödik. A pénzügyi és gazdasági helyzetről szóló jelentések újabb és újabb tápanyagot szolgáltatnak a felfelé tartó mozgalomnak. Amerikában a hausse folytatódását olyannyira készpénznek veszik, hogy a nyereségrealizálások következtében beálló gyengüléseket még fokozottabb áremelkedések követik. A kedvező kereseti viszonyok egyre növelik az értékpapirok iránti érdeklődést, minek azután az árfolyamok folytonos áremelkedése a természetes következménye. A londoni piac szintén szilárd és ott is a kedvező gazdasági viszonyok képezik az emelkedés alapját. Mindazonáltal Londonban az emelkedési folyamat nem olyan intenzív, mint Newyorkban. Mindenekelőtt az általános bel-és külpolitikai helyzet gyakran feszélyezi a spekulációt szabad mozgásában. De ezenkívül a francia frank bizonytalansága is sok fejtörést okoz a londoni pénzpiacnak. A párisi tőzsde csak vontatottan követi az előbb említett két tőzsde magatartásá. A zavaros nemzetközi politikai helyzet a kedvezőtlen gazdasági viszonyok és végül, de korántsem utolsó sorban a frank értékállósága tekintetében egyre növekedő kételyek nagyon megnehezítik a párisi tőzsde helyzetét. Lehetséges, hogy a londoni és az amszterdami piacokon felvett kölcsönök alkalmasak lesznek a frank pozíciójának megszilárdítására. Az ezirányú remények azonban korántsem vérmesek. Egyelőre Franciaországban drágul a pénz és a kereskedelmi forgalom csak igen nehezen tud kialakulni.

Az amszterdami tőzsdén nyugodtabb a hangulat, minthogy a hollandi forint ellen intézett támadások egyelőre szünetelnek. A gazdasági viszonyok azonban Hollandiában sem kielégítőek. Legjobban bizonyítja ezt a tény, hogy a holland tengerhajózási társaságok forgalma az előző évekkel szemben ismét lényegesen (15%-kal) ment viszsza. A prágai tőzsde az előző idők lanyhaságát már kiheverte s az utóbbi napokban lényeges visszavásárlások történtek, fokozatosn emelkedő részvényárfolyamok mellett.

A budapesti értéktőzsdén a helyzet az, hogy az anyag, mely a piac rendelkezésére áll, általában igen csekély. A gazdasági és pénzügyi helyzetet nálunk is egyre kedvezőbben ítélik meg, míg ellenben a nemzetközi politikai bonyodalmaknak csak kevés figyelmet szentelnek. Az általános pénzszű kekövetkeztében a spekuláció tevékenysége nem terjedhet ki egyidőben a piac minden ágára s így felváltva, hol az egyik, majd ismét egy másik részvény favorizálására kerül a sor. Az érdeklődés előterébe kerülő papirok ezután gyors emelkedéseket érnek el, minthogy az időnként kialakuló kontremine nyugtalannak érzi magát és a rendezési napokon igyekszik fedezni magát.

A befektetési értékpiacon szilárd volt az irányzat. Általában reménykednek, hogy a zálogleveleк tőzsdei jegyzésének felvétele újabb lendületet fog adni a fix piacnak. Az áru ezen a piacon sem sok és a kereslet megélénkülése gyors emelkedéseket idézhet elő. A tőzsde elnöksége a jegyzés mielőbbi keresztülvitelét óhajtja s csak néhány, a legutóbbi biztosítási válsággal kapcsolatos probléma megoldását várja, hogy a zálogleveleknek és egyéb kötvényeknek a hivatalos forgalomba való felvételét elrendelhesse.

Svájc fegyverkezéssel lenditi föl gazdasági életét

A világpolitikában nagy a feszültség. Csuda-e, ha Svájc is gondoskodni akar határai védelméről? Száz milliót már megszavaztak a svájci hadsereg fegyverkezésére és most a kormány légvédelemre és tüzérségi felszerelésekre még *235 millió frankot kér.*

Egyelőre, hogy az államháztartás egyensúlya fel ne billenjen, a svájci kormány csak száz millió frank kölcsönt kíván fölvenni. Az új svájci államkölcsön mindössze csak 3 százalék kamatot fizetne, holott a legutóbb kibocsátásra került egyéb emissziók lényegesen magasabb, öthat százalékos kamat mellett is nehezen találnak elhelyezésre. A svájci tőkés aggódik a devalvációtól, fél az állandó jellegű befektetésektől és ezért nem nagyon vásárol most hosszúlejáratú papírokat. Nemzetvédelmi célokról lévén azonban szó, a svájci kormány bízik abban, hogy a százmilliós kölcsön könnyen talál elhelyezést és éppen ezért, hogy a legszélesebb rétegeknek is módjukban álljon a kölcsönjegyzés, *a legkisebb cimlet 50 frankos* lesz, szemben az eddig legalább 500 frankos címletekkel.

A kölcsön felvételét megkönnyíti a növekvő tőkebőség is, hiszen a svájci jegybanknál a rövid lejáratra elhelyezett tőkék ismét elérték, sőt ma már meg is haladják a fél milliárd frankot, a frank-kontremintámadás előtti legmagasabb összeget, mig a lombard- és váltóhitelek az év elején kimutatott 179 millió frankról a felére csökkentek. A svájci pénzpiac javulását igazolja az is, hogy a jegyzésre bocsátott 100 millió frankos konverziós kölcsönt egyedül a bankok teljesen átvették, úgy, hogy *az eredeti kölcsönösszeget fel lehetett emelni.*

A hadi felszerelésekre fordított állami kiadásokkal Svájc is belép azok közé az államok közé, ahol éppen a hadiipar fejlesztése folytán a termelés emelkedni, a munkanélküliség csökkenni, tehát a gazdasági helyzet javulni fog. A világgazdaság jellemző ténye immár, hogy az egyes államok fegyverkezései belső gazdasági konjunkturát idéznek elő.

Pénzügyi és közgazdasági könyvek:
Lantos-könyvesboltban
Budapest, IV., Muzeum-körút 3

Budapesti Nemzetközi Vásár
Május 8-18-ig

SZABADSÁG KÁVÉHÁZ
V., BÁTHORY- ÉS AULICH-UTCA SAROK

— **Kozma Miklós és Bornemisza Géza.** A kormányzó *Kozma* Miklós belügyminiszternek az első osztályú magyar érdemkeresztet adományozta, s ugyanazzal a nagy kitüntetéssel méltatja legközelebb *Bornemisza* Géza iparügyi miniszter eddigi munkásságát is. A két miniszter kimagasló értékű tagja a kormánynak; tehetségük, munkaerejük, nagy felkészültségük eddig is olyan tevékeny alkotásokban nyilatkozott meg, amelyek a nemzeti fejlődés és erősödés nagy céljait szolgálják.

— **A Gross és Weiss bejelenti a kartell-megállapodást.** A Gross és Weiss Rt. április 30-án tartandó közgyűlésének tárgysorozatán szerepel egy érdekes pont. A vállalat igazgatósága kéri „a gazdasági versenyt szabályozó megállapodás" jóváhagyását. Ez az a kartell-megállapodás, amely mint kalaptomp-egyezmény jött létre és amely a kalap drágítását igyekszik elérni. Kíváncsiak vagyunk, hogy az egyezménynek milyen hatása lesz magának a Gross és Weiss Rt-nek mérlegére, miután a vállalat 1935-ben 30.116 pengő hasznot ért el, de ugyanekkor 44.761 pengő beruházásából 34.656 pengőt már az első évben amortizált. Remény van rá, hogy nagyobb kalaptomp árak mellett az ilyen befektetéseket már egy éven belül lehet amortizálni, ami kétségtelenül érdekes elgondolás.

— **A KÖZPONTI VÁLTÓÜZLET EREDMÉNYEI. A Központi Váltóüzlet Rt., a MOKTÁR váltóüzlete, 200.000 pengő alaptőkével és 260.700 pengő tartalékkal 6.3 millió pengő hitelt bocsátott a gazdasági élet rendelkezésére. Ilyenformán az intézet kitünően tölti be a maga hivatását. Mérlege az 1935. évről 7.8 milliós mérlegfőösszeggel 7159 pengő nyereséget mutat ki.**

A rádió terjedésének útja: az olcsó vevőkészülék.
WINCHKLER ISTVÁN
kereskedelmi miniszter
költségvetési beszédéből.

— **Ujabb építkezések.** Erdélyi Miklós dr. ötemeletes házat épít IV., Veres Pálné-utca 27, Fasching Antalné örökösei *négyemeletes* házat a II., Fiath János-utca 13.950, Nagyőszi Ferenc és Társai *háromemeletes* házat a II., Toldy Ferenc-utca 27, Koch Károly ugyancsak *háromemeleteset* a VII., 33.640—2 hrsz., Elek Tiborné a IX., Vaskapu-utca 1-c., Tihanyi Béla dr. a VII., Hársfa-utca 33.627—1 számú telken. Réti Benőné és Társa a Fery Oszkár-utcában építenek *földszintes csoporthházat*, Kossa Béla I., Németvölgyi-udvar 8, Hoffer Andor XI., Karolina-utca 51, Sternberg Szilveszter II., Budakeszi-út 5g. számú telken *kétemeletes* bérházat.

— **Tárgyalások a Meister-szappannal.** Régen szó van arról, hogy a Flóra után a Meister szappangyárat is megveszi a Hutter és Lever. Most a tárgyalások odairányulnak, hogy a gyár üzemét egyáltalán állítsák le és a kontingenst a többi szappangyárak vegyék át. Ebben a tranzakcióban a Hutter és Leveren kívül az Albus és a Szent István vennének részt, természetesen azonban ennek *az a feltétele, hogy a Meister helyébe másik szappangyár ne léphessen, amely hasonló arányokban dolgoznék.*

— **A Községi Takarék eredményei** A *Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Rt.* kedden tartotta *Buzáth* János dr. ny. alpolgármester elnöklete alatt 1935. évi rendes közgyűlését, amely egyhangúlag elfogadta az igazgatóság összes javaslatait. A közgyűlés ezután a választásokat ejtette meg; az igazgatóság tagjai *Buzáth* János dr., *Mónus* Illés, *Morvay* Zsigmond dr., *Picker* Frigyes, *Szakál* Géza, *Szentgáli* Antal, *Szentgyörgyi* Elemér dr. és *Várkonyi* Kálmán dr., a felügyelő bizottságé pedig *Ascher* István, dabasi *Halász* Lajos dr., *Pető* Ernő dr., *Sebő* Béla és *De Sgardelli* Caesar lettek. *Lamotte* Károly dr. alpolgármester meleg elismerő szavakkal emlékezett meg *Liptay* Lajos dr. vezérigazgató érdemeiről, biztosítván őt a székesfőváros mindenre kiterjedő támogatásáról. A közgyűlés az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak, valamint a takarékpénztár ügyvezetőségének és tisztviselői karának legteljesebb elismerését és köszönetét fejezte ki. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen az igazgatóság egyhang úhatározattal *Buzáth* János dr. ny. alpolgármestert elnökké, *Morvay* Zsigmond dr. ny. főispánt pedig alelnökké választotta meg.

HIREK

Számok

CSAK ÚGY ÁTABOTÁBAN, találom szerint szedtünk össze egy pár érdekes, jellemző számadatot a statisztika óriási adathalmazából.

*

A MAGYAR KÜLKERESKEDELEM exportja — ezer pengőben számítva — 1934-ben 405.3 volt, 1935-ben pedig 458.8; importja 1934-ben 344.3, 1935-ben 398.4; a külkereskedelmi mérleg kiviteli többlete tehát ezer pengőben 60.4.

Ausztriába a kivitel volt (mindig ezer pengők szerint számítva) 1934-ben 24.5, 1935-ben 18.9; onnan a behozatal pedig 1934-ben 23.7, 1935-ben 19.1. — *Csehszlovákiába* volt a kivitel 1934-ben 4.9, 1935-ben 4.5; onnan a behozatal 1934-ben 6.9, 1935-ben 4.9. — *Romániába* volt a kivitel 1934-ben 4.9, 1935-ben 4.5; onnan a behozatal 1934-ben 8.8, 1935-ben 13.5. — *Jugoszláviába* volt a kivitel 1934-ben 2.9, 1935-ben 2.4; onnan a behozatal 1934-ben 4.2, 1935-ben 6.2. — *Németországba* volt a kivitel 1934-ben 22.1, 1935-ben 23.8; onnan a behozatal 1934-ben 18.2, 1935-ben 23.7. — *Olaszországba* volt a kivitel 1934-ben 8.3, 1935-ben 13.2; onnan a behozatal 1934-ben 11.9, 1935-ben 7.4. — *Svájcba* a kivitel 1934-ben 4.8, 1935-ben 4.0; onnan a behozatal 1934-ben 2.3, 1935-ben 3.1. — *Franciaországba* a kivitel 1934-ben 3.4, 1935-ben 2.2; onnan a behozatal 1934-ben 2.9, 1935-ben 1.1. — *Nagybritanniába* a kivitel 1934-ben 7.8, 1935-ben 8.2; onnan a behozatal 1934-ben 5.2, 1935-ben 5.1.

*

A VÉDETT BIRTOKOK száma 78.500, területe 1,759.295 kat. hold (az összes birtokok közel 11%-a), a védett birtokok összes terheinek összege kereken 828 millió pengő. Ebből 528 millió (74%) esik a kataszteri tiszta jövedelem negyvenszeresén belül s 300 millió (36%) a negyvenszeresen túl megterhelt birtokokra. A 78.500 védett birtokból 55.500 (71%) 10 kat. holdon alul van, 11.800 (15%) 15—20 hold közt, 9.300 (12%) 20—100 hold közt, 1.760 (2%) 100—1000 hold közt (2‰) 1000 holdon felül.

*

BÚZÁVAL 1934-ben 2,671.265 kat. hold lett bevetve, eredmény 17.642.460 q (6.60); 1935-ben bevetettek 2,816.377 holdat, eredmény 20,125.441 q (7.15). — *Rozsból* 1934-ben 1,115.238 hold 6,192.984 q-t hozott (5.55); 1935-ben 1,088.444 hold 6,763.963 q-t (6.21). — *Árpából* 830.163 hold 5,439.400 q-t (6.55); 1935-ben 830.828 hold 5,751.648 q-t (6.92). — *Zabból* 1934-ben 388.395 hold 2,593.619 q-t (6.68); 1935-ben 388.839 hold 2,219.547 q-t (5.71). — *Tengeriből* 1934-ben 1,952.608 hold 14,360.430 q-t (10.75); 1935-ben 2,024.873 hold 14,360.430 q-t (7.09). — *Burgonyából* 1934-ben 504.285 hold 21,186.987 q-t (42.01); 1935-ben 526.868 hold 14,289.396 q-t (27.12).

Búza ára 1934 januárban 8.30, októberben 16.25; 1935 októberben 18.22. — *Rozs ára* 1934 januárban 4.05, októberben 12.05; 1935 októberben 15.85. — *Árpa ára* 1934 januárban 7.75, októberben 14.00; 1935 októberben 17.15. — *Tengeri ára* 1934 januárban 8.30, októberben 9.30; 1935 októberben 15.55.

Búzát exportáltunk 1934-ben 4,557.952 q-t, 1935-ben 3,309.050 q-t. — *Rozsot* 1934-ben 886.859 q-t, 1935-ben 207.348 q-t. — *Árpát* 1934-ben 151.049 q-t, 1935-ben 63.171 q-t. — *Zabot* 1934-ben 91.181 q-t, 1935-ben 257 q-t. — *Tengeriben* 1935-ben behozatalra szorultunk.

Exportált *szőllőért* kaptunk 1934-ben 1,885 ezer pengőt, 1935-ben 2,857-et. — *Dinnyéért* 1934-ben 276, 1935-ben 429-et. — *Szilváért* 1934-ben 734, 1935-ben 674-et. — *Almáért* 1934-ben 689, 1935-ben 1.013-at. — *Cseresznyéért* 1934-ben 237, 1935-ben 171-et. — *Barackért* 1934-ben 1.991, 1935-ben 178-at. — *Ribizkéért, egresért* 1934-ben 100, 1935-ben 56-ot. — *Őszi barackért* 1934-ben 36, 1935-ben 1.3 pengőt, ezer pengőkben számítva.

*

A M. Á. V. teljesítménye volt 1933—34-ben 39,160.538 vonatkilométer, 1934—35-ben 38,794.714; a szállított áru volt 1933—34-ben 14,468.914 tonna, 1934—35-ben 14,303.692; a kcsirakományok száma volt 1933—34-ben 1,069.571, 1934—35-ben 1,040.937. — *A posta* kézbesített 1933—34-ben 351,865.000 közönséges és 7,960.809 ajánlott levelet, 1934—35-ben 365,907.000 közönséges, 7,456.982 ajánlott levelet; 1933—34-ben 499.683 és 1934—35-ben 468.509 értéklevelet és értékdobozt. Feladtak 1933—34-ben 1,652.379 *táviratot*, 1934—35-ben pedig 1,849.103 darabot. *Távbeszélő* állomás volt 1933—34-ben 82,231, 1934—35-ben pedig 90.906. *Rádió* előfizető volt 1933—34-ben 337.478, 1934—35-ben 344.635.

*

FRISS FŐZELÉKFÉLÉKBŐL 1934-ben (ezer pengőkben) az exportjövedelem 3.116 volt, 1935-ben 3.519. — *Szérez babból* 1934-ben 3.223, 1935-ben 4764. — *Száraz borsóból* 1934-ben 3.129, 1935-ben 2.090. — *Lencséből* 1934-ben 1.210, 1935-ben 2.491. — *Száraz paprikából* 1934-ben 1.002, 1935-ben 1.036. — *Borból* ezportáltunk 1934-ben 214.517 q-t, 1935-ben 195.694 q-t; ebből *Németországba* 1934-ben 100.328-at, 1935-ben 138.188-at, *Svájcba* 1934-ben 90.376-ot, 1935-ben 19.248-at, *Ausztriába* 1934-ben 8.995-öt, 1935-ben 16.267-et, *Csehszlovákiába* 1934-ben 6.593-at, 1935-ben 11.467-et, *Lengyelországba* 1934. évben 5.950-et, 1935-ben 6.641-et.

*

SZÉNTERMELÉSÜNK volt 1934-ben (100 q-ként) 695.535, 1935 I—XI-ben 514.157; *vasérc termelésünk* volt 1934-ben 6.884, 1935-ben 20.011; *nyersvas termelés* 1934-ben 13.150, 1935-ben 17.419; *öntödei nyersvas* 1934-ben 848, 1935-ben 1.169; *nyers acél* 1934-ben 31.535, 1935-ben 44.611.

A nehéz gépipar termelése volt 1934-ben 26, 1935-ben 37; *mezőgazdasági gépiparé* 1934-ben 13, 1935-ben 16; *kazán-, vasszerkezeti-, szállítógép iparé* 1934-ben 13, 1935-ben 16; *elektromos iparé* 1934-ben 45, 1935-ben 59; *tömegvascikk iparé* 1934-ben 91, 1935-ben 116 millió pengő.

A *textil iparban* dolgozott 1930-ban 226.000, 1935-ben 301.000 pamutfonó orsó, 1930-ban 12.000, 1935-ben 13.000 pamutszövő szék, 1930-ban 50.000, 1935-ben 60.000 gyapjufonó orsó, 1930-ban 1.850, 1935-ben 2.000 gyapjufonó szék, 1930-ban és 1935-ben egyaránt 20.000 lenfonó orsó, 1930-ban 5.500, 1935-ben 6.180 kenderfonó orsó, egyformán 1.395 len- és kenderfonó szék, 11.000 jutafonó orsó, 881 jutaszövő szék, 1930-ban 1.351 selyemszövő szék, 1935-ben pedig 1.960.

Liszt kivitelünk 1934-ben 9.604, 1935-ben 11.055 ezer pengő volt. — *Cukortermelésünk* 1934—35-ben 1.196, 1935—36-ban 1.154 (1000 q). *Szesztermelésünk* 1933—34-ben 336.884 hl, 1934—35-ben 333.079 hl; kivitelünk 1934-ben 50 ezer q 1.247 ezer pengő értékben, 1935 I—IX-ben 75 ezer q 1.904 ezer pengő értékben.

1933-ban 3.352 *gyáripari telepen* 206.489 *munkás* dolgozott, 1934-ben pedig 3.387 telepen 222.726 munkás; 1933-ban 92 *bánya- és kohótelepen* 35.555 *munkás*, 19934-ben 87 telepen 37.384 munkás.

1933-ban az ország összes kivitele 391.337 ezer pengő volt s ebből a mezőgazdaságé 257.369 *(65.8%)*, ipar, bányászaté 133.968 *(34.2%)*, 1934-ben az egész 404.198 ezer pengő kivitelből a mezőgazdaságé 255.123 *(63.1%)*, az ipar és bányászaté 149.075 *(36.9%)*.

— **MI MARADT A FRANKFURTIBÓL? Évek óta folyik már a Frankfurti Életbiztosító magyarországi fiókjának a felszámolása. A biztosítási alap értékei 16 pengőre zsugorodtak össze. Az 50.000 pengős alaptőkével és a biztonsági tartalékalap 962 pengős követelésével szemben a künnlevőség adósoknál 50.962 pengő. Ez a künnlevőség volna a Frankfurti vagyona.**

— **Halálozás.** *Dollencz* Béláné, a *GyOSz*-nak alapítása óta kitünő tisztviselője, a Bánya- és Kohóvállalatok Egyesületének ügyvezető-titkárnője hosszabb szenvedés után elhunyt. Értékes munkásságáért, három évtizedes kitünő tevékenységéért, széleskörű tudásáért nagy és jogos tisztelet értékelte az elhunyt személyét. Halálát leányai, dr. *Fenyő* Miksáné *Dollencz* Erzsébet Mária és *Raskó* Gyuláné *Dollencz* Edit gyászolják. Temetése nagy részvét mellett a farkasréti temetőben ment végbe.

— **A Hungária Műtrágya közgyülése.** A Hungária Műtrágya, kénsav- és Vegyi Ipar Rt. *Benes* József alelnök vezetésével tartotta közgyülését, amelyen az igazgatóság javaslatait egyhangúan elfogadták. Uj igazgatósági tagnak *Zsilinszky* Gábort, a Péti Nitrogéngyár vezérigazgatóját választották meg.

A rend és szabadság szerencsés egyesülése idézi elő a jólétet; a törvény tekintélye s a tulajdon biztonsága biztosítja a társadalom és az egyén boldogulását.
MAGULAY

— **A Törökszentmiklósi gőzmalom új igazgatója.** Az Első Törökszentmiklósi Gőzmalom igazgatósága *Antal* Lajost, a MOKTÁR cégvezetőjét, a vállalat ügyvezető-igazgatójává nevezte ki.

— **A parcellázó Békési.** A parcellázási üzletben, különösen a kültelki ingatlanok értékesítésében évek óta nagy zajjal működik a *Békési Ingatlanforgalmi és Műszaki Rt.* Hogy a parcellázások eredménye általában a vásárló felekre nem mindig volt túlságosan kedvező és áldásdús, azt általában tudtuk. A *Békési Rt.* mérlegéből viszont kiderül, hogy maga az üzletág sem rózsás. Az egész Békési teleküzlet reklámjával s erős agitációjával 1935-ben összesen 513 pengőt jövedelmezett. Ezért a jövedelemért valóban nem nagyon érdemes 237.597 pengőre értékelt telkekkel spekulálni. Napi másfél pengőért az ember békén hagyja a vevőket, fűmagot szór a telkekre és kecskéket legeltet rajtuk. Ezért igazán nem érdemes agyonparcellázni Zuglót, Rákost és a kültelkeket.

— **Még mindig felszámol a Nemzetközi Wolfram-lámpa.** Az Egyesült Izzó, amely tudvalevőleg átvette a Nemzetközi Wolfram-lámpa Rt. üzemét, felszámoltatja ezt a vállalatot. Annak idején még koronában, nagy vállalat volt ez, most részvénytőkéje 48 pengő és hitelezői 21 fillért követelnek. Ezzel szemben az adósok 11.01 pengővel tartoznak és a szabadalmakat 23.82 pengőre értékeli a mérleg. Ilyenformán 13 pengő 38 fillér vesztesége van a felszámoló vállalatnak, ami mind bizonyság, miképpen zsugorodtak össze a régi nagy koronaértékek.

— **Zagyvapálfalvai.** *A Zagyvapálfalvai Üveggyár Rt.* közgyűlése *részvényenként 1 pengő osztalék* kifizetését határozta el és az igazgatóság új tagjául ifjabb gróf *Károlyi* Gyulát választotta meg. Az igazgatóság a közgyűlést követő ülésen *Fleissig* Sándort, az Angol-Magyar Bank alelnök-vezérigazgatóját, a budapesti áru- és értéktőzsde elnökét a vállalat alelnökévé választotta.

Janina nyer, Samun-Altesse ráfizet

Egyszerre két cigarettapapírgyár tette közé mérlegét. A *Janina cigarettapapírgyár* 20.701 pengő nyereséget mutat ki s még 24.298 pengőt le is tudott írni, viszont a *Samum-Altesse Egyesült Szivarkaszopó és Hüvelygyár Rt.* ugyanekkor 1550 pengős veszteséggel zárta mérlegét, de azért 6958 pengőt szintén leírt. Igy van ez; Janinának napos oldal, Samum-Altessenek árnyékos. De mitlehessen tudni? — mondja Shaw. Vannak, akik talán szeretik az árnyékot.

A magyar külkereskedelem

A római paktum, a magyar-német viszonylat s a szomszédos országok

A külkereskedelmi statisztika adatai mindig érdekesek. Ezekből a *legújabb* adatokból tudjuk meg, miként alakul a magyar külkereskedelem az egyes államokkal, különösen a római egyezmény országainál, s így láthatjuk, vajjon miként váltakozik az egyes külállamok szerepe Magyarország gazdasági életében.

A magyar külkereskedelem összes forgalma így alakult:

	1934	1935
	ezer	pengő
Behozatal	344.879	397.350
Kivitel	404.198	457.689
Összes forgalom	749.095	855.039
Kiviteli többlet	53.301	60.339

A külkereskedelem volumenje ezek szerint 1935-ben az 1934. évvel szemben 106 millió pengővel, 14 százalékkal emelkedett, érdekes módon a kivitelnél és behozatalnál egyenlő összeggel, úgy hogy a *kiviteli többlet alig változott.* A mérleg alakulása természetesen jóval kedvezőbb lett volna, ha az 1935. évi *katasztrofális kukoricatermés és takarmányhiány mintegy 35 millió pengő értékű kukorica és egyéb takarmányneműek behozatalát nem tette volna szükségessé.* Az 1935. év eredménye így is kedvező, noha az 1930. évi 1.743 millió pengő összforgalomnak még csak 50 százalékát érte el. Viszont igaz az is, hogy 1930-ban a kiviteli többlet a kétszeres forgalom ellenére mindössze 77.5 millió pengő volt, csak 17.5 millióval nagyobb, mint az 1935. évben.

A külkereskedelmi forgalom visszaesése az 1930. évvel szemben más államokban sem volt kisebb, sőt egyes esetekben még jóval nagyobb csökkenést is látunk. Igy Ausztriában 4.5 milliárd schillingről 2.1 milliárdra, Svájcban 4.4 milliárd frankról 2.1 milliárdra, Lengyelországban 4.67 milliárd zlotyról 1.78 milliárdra, Franciaországban 95.3 milliárd frankról 36.4 milliárdra és Németországban 24.4 milliárd márkáról 8.4 milliárdra ment vissza az összforgalom, úgy hogy *Magyarország külkereskedelmi forgalma a világátlagnál kisebb mértékben csökkent.*

Olaszország és Ausztria

A római egyezmény államaival a forgalom érdekesen alakult. Olaszország felé Magyarország helyzete lényegesen megjavult. Kivitele 74.7 millió pengőről 90.1 millióra emelkedett, míg a behozatal 41.1 millióról 29.3 millióra csökkent, úgy hogy az összforgalom 15.4 millió pengő emelkedése mellett azelőző évi 7.4 millió pengő passzívszaldóval szemben 1935-ben 31.5 millió pengő kiviteli többletet értünk el. A változást legjobban mutatja, hogy amíg 1934-ben összes behozatalunkból 11.91% eredt Olaszországból, 1935-ben már csak 7.5%, viszont kivitelünkből 1934-ben 8.33% irányult oda, 1935-ben 13.3%, vagyis százalékos arányszámban *60 százalékkal több.*

A római paktum másik államával, Ausztriával szemben, nem ilyen kedvező a helyzet. Az összforgalom az 1934. évi 179.4 millió pengőről 162.6 millióra csökkent, amely visszaesésből a nagyobb rész, 12.7 millió a kivitelre, 4.7 millió a behozatalra esik és ezzel kiviteli többletünk az 1934. évi 18.3 millió pengőről 10.9 millióra apadt. Összes külkereskedelmi forgalmunkban *Ausztria részesedése az 1934. évi 24 százalékról* 1935-ben 19.5 százalékra esett vissza, amely majdnem teljes egészében kivitelünk visszaesésének következménye. Az 1934. évben az összes kiviteli többletnek még több, mint 30%-a esett Ausztriára, 1935-ben csak 18%-a. Az Ausztriába kivitt árukra 1934-ben összkivitelünk 24.4 százaléka, 1935-ben 18.8 százaléka, behozatalunkból az onnan behozott árukra 1934-ben 23.5%, 1935-ben csak 19.7% esett.

A két állam együttesen az elmult évben 147.5 millió pengő értékű árut vett át, tehát az Ausztriánál bekövetkezett visszaesés ellenére még mindig 15 millióval többet, mint az előző évben. A kiviteli többlet viszont, az Olaszország felé mutatkozó nagy emelkedés folytán, a két állammal szemben 10.8 millió pengőről 42.4 millió pengőre ugrott fel és így *összes kiviteli többletünk több, mint két harmada Ausztriába és Olaszországba irányuló exportunkból származik.*

Németország

Igen nagy mértékben emelkedett külkereskedelmi forgalmunk Németországgal, a kivitel 89.9 millió pengőről 109.1 millióra, a behozatal 63.1 millió pengőről 89.9 millióra, tehát az összforgalom 143 millióról 198.9 millióra növekedett. Minthogy azonban *a behozatal nagyobb mérvben emelkedett, mint kivitelünk, az 1934. évi 26.8 millió pengő többlet 1935-ben már 19.2 millió pengőre zsugorodott.*

Németország összes külkereskedelmi forgalmunkban 1934-ben 19%-kal, 1935-ben 23.2%-kal, tehát jóval magasabb hányaddal szerepelt. Kivitelünkből 1934-ben 22.3%, 1935-ben 24%, behozatalunkból 1934-ben 18.3%, 1935-ben azonban *23%* esett Németországra. Ezzel szemben a csökkent kiviteli többlet folytán 1935-ben összes aktivszaldónkból csak 32% esik a németországi forgalomra. Szemben az 1934 évi 45%-kal.

Ausztria, Olaszország és *Németország* a magyar termelés legnagyobb piacai 1935-ben e három államra együttvéve külkereskedelmi összforgalmunk 52.8%-a esett, amíg 1934-ben ez a részesedés csak 50.2% volt.

Javult 1935-ben helyzetünk *Anglia és az Egyesült Államok felé is. Angliába* az 1934 évi 30.7 millió pengővel szemben 36.8 millió pengő értékű árut vittünk ki, viszont a behozatalunk 18.3 millió pengőről csak 20.2 millióra emelkedett, úgy, hogy a kivitelitöbblet 12.4 millió helyett 16.6 millió pengőt tett. Az *Egyesült Államokból* változatlanul 19.7 millió pengő értékű árut hoztunk be, de 4.5 millió pengővel többet vittünk ki, úgy hogy passziv szaldónk 15.3 millió pengőről 10.8 millió pengőre ment vissza.

Rosszabbodott a mérleg *Svájc*-felé, amennyiben kivitelünk 19.9 millió pengőről 18.5 millióra visszament, viszont behozatalunk 8.4 millióról 12.4 millióra emelkedett, úgy hogy a kiviteli többlet, amely 1934-ben még 11.5 millió pengő volt, az elmúlt évben lecsökkent 6.1 millió pengőre. Viszont *Franciaország*-felé a kivitelitöbblet 2.5 millió pengővel nagyobb volt.

Emelkedés, esés

Az utódállamok közül javult a helyzet *Csehországgal* szemben, ahol kivitelünk egy millióval emelkedett, behozatalunk 5.5 millióval visszaesett és ennek folytán az 1934-ben még 4.7 millió pengővel passziv szaldót 1935-ben 1.7 millió pengő kivitelitöbblet váltotta fel.

Romániával és Jugoszláviával lényegesen kedvezőtlenebbül alakult mérlegünk, ami a tengeri és takarmányneműek behozatalára vezetendő vissza. A behozatal *Romániából* 30.3 millióról 53.6 millióra, *Jugoszláviából* 14.1 millió pengőről 24.6 millióra ugrott fel, amit csak részben egyenlített ki Romániába irányuló kivitelünk 5.2 millió pengős emelkedése, Jugoszláviába pedig még kivitelünk is csökkent, noha lényegtelen összeggel.

Végeredményben, mint említettük, a kivitelitöbblet az előző évit némileg meg is haladta, ami elsősorban az olaszforgalom nagyarányú emelkedésének eredménye, amely reánk nézve 31.4 millió pengő kivitelitöbbletet tehát az egész többlet több mint 50%-át jelenti.

Külkereskedelmi mérlegünk

javult.

Csehország, Olaszország, Franciaország, Anglia, Svédország, Görögország, Törökország és az USA,

rosszabbodott.

Ausztria, Németország, Románia, Jugoszlávia, Belgium, Bulgária és több kisebb államfelé.

Külkereskedelmi forgalomban 1935-ben az egyes jelentősebb államok a következő arányban részesedtek az elmúlt két évben:

	Kivitel		Behozatal	
	1935	1934	1935	1934
		százalék		
Németország	23.8	22.2	22.7	18.3
Ausztria	18.9	24.4	18.9	23.3
Olaszország	13.3	8.3	7.4	11.9
Anglia	8.1	7.6	5.1	5.3
USA	1.9	1.—	4.9	5.7
Franciaország	2.4	3.4	1.2	2.9
Csehország	4.5	4.9	4.7	7.1
Románia	4.8	4.9	13.4	8.8
Jugoszlávia	2.6	2.9	6.—	4.2

Aránylagosan nagy emelkedés következett be Olaszországba irányuló kivitelünkben, míg Ausztriával szemben lényeges csökkenést látunk. Behozatalunkban viszont Németország tört előre, Ausztria és Olaszországból a behozatal visszament. Az utódállamok közül Románia lényegesen többet szállított, Csehországtól azonban kevesebb árut vettünk át. Jugoszláviából eredő importunk lényeges emelkedése mellett odairányuló kivitelünk valamivel visszaesett.

Csehországban is belátják vámháborujuk kudarcát

Csehországban egyre többet foglalkoznak a Dunamedence sorsával. *A Hodzsa-terv megbukott,* Jugoszlávia egyre inkább eltávolodik a cseh gazdasági érdekektől, Románia külkereskedelme is csökken a cseh államisággal; a csehek gondja megnőtt. A cseh közgazdasági társaságban ezért tartottak ankétet a Dunamedence problémájáról, s az alapelőadás, amelyet *Schuster* Vencel dr. volt pénzügyminiszter tartott, sok szempontból érdekes, mert — hogy úgy mondjuk — fordulatot jelent egyes cseh elvekkel szemben.

Schuster előadásában elsősorban arról panaszkodott, hogy *a kis gazdasági területek hátrányos helyzete a nagy egységekkel szemben soha még annyira nem volt nyilvánvaló, mint jelenleg.* A cseh kiviteli ipar *állandó zsugorodásának* is legfőbb oka abban van, hogy működési köre a régi terület egynegyedére kisebbedett. A dunamenti államok problémájának megoldását szerinte két körülmény nehezíti meg: az agrárállamok eliparosodása és az ipari államok elagrárosodása. Ha az agrárállamokban az ipar fejlesztésének természetes előfeltételei megvannak, úgy azt nem igen lehet megakadályozni, viszont az agrártermelés fokozása a vetésterület kiterjesztésével és a terméseredmény emelésével a nyugati államokba való kivitellel ki lenne egyenlíthető. A kérdést azonban nem erről az oldalról kell megoldani akarni.

A kivezető út — megint csak Schuster szerint — a mai helyzetből a dunai államok között létesítendő *reguláris gazdasági közösség lenne.* Ezt a célt szolgálná, hogy a regionális kedvezményes vámok kivétetnének a legtöbb kedvezmény általános elve alól. Ez azonban nem okozhat nagy nehézségeket, mert kivételes vámpreferenciák a római paktum és a Kisentente államai között ma is érvényben vannak. A kedvezményes vámrendszer azonban csak átmeneti jellegü volna és a *végső cél teljes vámunió lenne,* amely fokozatosan építtetnék ki.

Ugy látszik, Schuster is látja, milyen végzetes hiba volt a csehek részéről, amikor Magyarországgal vámháborút kezdtek. Immár kijelenti, hogy a jelen pillanatban a *legsürgősebb feladat az egyes államok között ma fennálló vámháború megszüntetése volna.* Ennek megtörténte után sor kerülhetne előbb kétoldalú megállapodásokra, később azok alapján a közös megegyezésre. Ezeknek a megállapodásoknak természetesen szükségszerű előfeltétele volna a valutáris és pénzügypolitikai kérdések tisztázása. A cél megvalósíthatása érdekében kivánatos lenne — fejtette ki továbbá, ha *az összes érdekelt államok hivatalos megbizottai közös értekezleten tárgyalnák meg a kérdést,* de a jegybankok vezetői is keresnék az együttműködés módját. Szükség volna továbbá — hirdette Prágában, — megfelelő propagandára, amely a közvéleményt a Dunamedence államainak gazdasági együttműködése eszméjének megnyerné.

Mindez nagyon szép. Az utóbbi időben számos jel mutat arra, hogy a dunamenti államok gazdasági összefogásának gondolata mindinkább tért hódít.

A római egyezmény mutatja meg az utat az utódállamok számára a gazdasági kibontakozás lehetőségeihez és és helyes módszeréhez.

Budapesti Nemzetközi Vásár

Május 8—18

A diadalmas Olaszország és a szankciók

Azok a nagy katonai sikerek, amelyeket Olaszország az abesszíniai harctereken elér, nem lettek volna lehetségesek nagy gazdasági előkészületek nélkül. Olaszország nyersanyagokban szegény és így a külföldi behozatalra nagy mértékben rá van szorulva. A háború rendkívüli szükségleteinek figyelembevétele nélkül is Olaszországnak egy évben mintegy 12 millió tonna szénnek, 60 ezer tonna réznek, 200 ezer tonna vasércnek, 800 ezer tonna acélnak, 8 ezer tonna ólomnak, 90 ezer tonna magánércnek, ezer tonna nikkelnek, 4 ezer tonna ónnak, 2 ezer tonna horganynak, valamint 500 ezer tonna benzinnek és nyersolajnak, ugyszintén 200 ezer onna gyapotnak behozatalára van szüksége.

Amikor a Népszövetség a szankciók alkalmazása mellett döntött. Olaszországnak ebből a gazdasági függőségéből következtetett arra, hogy a szankciók alkalmazása az abesszíniai olasz hadműveleteket meg fogja bénítani és Olaszországot békére fogja kényszeríteni. Olaszországnak általános gazdasági helyzete sok tekintetben látszott alátámasztani ezt a véleményt. Az olasz kereskedelmi mérleg, amely az 1931, 1932. és 1933. évben 1.4 milliárd líra behozatali többlettel zárult, az 1934. évben 2.4 milliárd líra behozatali többletet tüntet fel, sőt az 1935. év első kilenc hónapjában a behozatali többlet már közel 2 milliárd lírát tett ki. A külföldre való gazdasági utaltság tehát a kereskedelmi mérleg alakulásában is teljes kifejezésre jutott.

Miért szilárd a lira?

Túlzott jelentőséget tulajdonítottak annak is, hogy az olasz jegybank aranytartaléka már évek óta csökkenő irányzatot vett, bár ez idő alatt azt is érdemül kellett volna betudni, hogy a *líra meg tudott az aranyalapon maradni.* Az olasz jegybank aranytartaléka 1929 végén még 10.3 milliárd lírát tett ki s ez az aranykészlet 1933 végéig 7.1 milliárd lírára esett vissza. Az 1934. év végén az aranytartalék már 5.9 milliárd líra s 1935 október 20-án, amikor a jegybank utolsó kimutatása megjelent, még 4.3 milliárd lírát tett ki, az 1935 végéig ellenben 3.4 milliárdra esett vissza. Állítólag 1936 március végéig az aranykészletből további 1 milliárd ment volna külföldre, de *az így megmaradó 2 milliárd líra még mindig igen tekintélyes egy szankciókkal ezoronngatott hadviselő országban.* Hozzá kell azonban venni ehhez még azt is, hogy *ez az aranykészlet nem fejezi ki híven az olasz kormánynak rendelkezésére álló teljes nemzetközi vásárlóerőt,* mert az az aranymennyiség amelyet az olasz nemzet önként felajánlott a haza céljaira, ebben az összegben nincsen bent, hanem mint az államnak közvetlenül rendelkezésre álló aranykészlet van nyilvántartásban. Ugyanez áll a rendelkezésre bocsátott külföldi hitelekre és külföldi értékpapirokra, amelyeket az 1935 augusztus hó 28-án kibocsátott kormányrendelet az államnak biztosított. Eszerint a rendelkezés szerint ugyanis minden olasz állampolgár köteles volt összes külföldi követeléseit az olasz államnak öt százalékos kamatozású államkötvények ellenében felajánlani, úgyszintén azokat az olasz értékpapírokat is, amelyek külföldön kerültek kibocsátásra. Az ezzel az intézkedéssel érintett összegek nagyságára jellemző, hogy *az 1928 végétől 1934 május végéig olasz kézbe került külföldi értékeket 6 milliárd lírára becsülik.* Az olasz nemzet tehát az *abesszin háborút mintegy 5 milliárd lírás jegybank aranytartalékkal, 6 milliárd lírára menő külföldi követelésekkel és az 1934—1935. évben megnövelt külföldi árubehozatallal kezdte meg.*

A háborunak a bankjegyforgalomra gyakorolt hatása is egészen mérsékelt. Amig 1934 végén 13.5 milliárd líra értékű bankjegy volt forgalomban, az 1935 október hó 20-iki bankjegyforgalom is csak 15.27 milliárd, az 1935. év végén pedig 15.46 milliárd, amely 1936 március 20-áig még vissza is esett 14.49 milliárdra.

Az olasz államháztartás helyzete is teljesen kielégítő, sőt ha a háború rendkívüli kiadásaitól eltekintünk, az államháztartás kiegyensúlyozottabb, mint az előző években. A nemzetközi pénzügyi válság évében, 1931—1932-ben ugyanis az olasz államháztartás még 3.87 milliárd líra hiánnyal zárult. Ez a hiány az 1932—33. költségvetési évben 3.55 milliárdra esett vissza s az 1933—34. évben csak azért emelkedett 6.38 milliárdra, mert ebben 3.03 milliárd is benne volt, amelyet államjáradékok visszaváltására fordítottak. Az 1934—35. évben a hiányt fizetéscsökkenésekkel lényegesen csökkentették és ez 2.03 milliárdot is csak azért tett ki, mert ebből az összegből 840 milliót az olasz államvasutaknak adtak és ekkor már az abesszíniai háborura való előkészületek is éreztették a hatásukat. Az 1935—36. évi hiányt az abesszíniai háború miatt pontosan felbecsülni nem lehet, de *a háborus költségek leszámításával az előirányzat mindössze csak 279 milliós hiánnyal számol.* Az 1936—37. évi költségvetési előirányzat szerint pedig a háborus költségek nélkül az államhháztartás egyenesen 20.4 millió líra feleslegét érne el.

A korábbi államháztartási hiányok következtében természetesen az olasz államadósságok emelkedtek, de *aránylag kevés Olaszország külföldi adóssága.* Amig az államadósságok 1922-ben 100 milliárd lírát tettek ki, addig 1934 végén ez az összeg 150 milliárdra nőtt. A belföldi államadósságok 1931 junius végén 91.5 milliárd lírát tettek ki s 1935 szeptember végéig 107.1 milliárd lírára emelkedtek. A külföldi államadósságokat ez utóbbi időpontban 79.3 milliárdra becsülték. Az abesszíniai háború költségeire vonatkozólag természetesen még minden pontos számadat hiányzik. Az 1935 harmadik negyedének háborus költségei 1.35 milliárd lírát tettek volna ki.

Az állam pénzügyi teljesítőképességének fokozását célozta az az 1935 augusztus 28-án kibocsátott rendelkezés, hogy a részvénytársaságoknak a következő három évben nem lehet nagyobb osztalékot fizetniök, mint hat százalék, illetve a legutóbbi három év átlagában fizetett osztaléknál többet, a vállalatok többi nyereségét pedig állampapirokba kell fektetni. Ezek az állampapirok persze az illető vállalat birtokában maradnak, de a következő öt évben el nem idegeníthetők.

A Népszövetség most tette közzé az olasz külkereskedelmi forgalomról készített statisztikáját az 1935 november 1-től 1936 január végéig terjedő időről. A statisztika azt mutatja, hogy *a szankcióknak mindeddig alig volt érzékeny hatása Olaszország külkereskedelmi forgalmára.* 1935 novemberében és decemberében 47 országgal való forgalmában Olaszország 51.26 millió aranydollár értékű árut vitt be az 1934. évi 56.13 millió dollárral szemben, a kivitele pedig 41.97 millió volt az előző évi 41.84 millióval szemben. Az 1936 januári és februári adatok ugyan kedvezőtlenebbek, de a rendelkezésre álló adatok is hiányosabbak, mert januárra csak 39, februárra pedig csak 23 állam adata van meg, amiből következtetéseket vonni nem lehet. A vizsgált időszak alatt *Ausztriának Olaszországba való kivitele 800 ezer dollárról 1 millió dollárra nőtt, Magyarországé pedig 669 ezerről 950 ezerre.* Sajátságos módon az annyira olaszellenesnek mutatkozó Szovjetoroszország kivitele is emelkedett Olaszországba 458 ezer dollárról 539 ezer dollárra. Viszont Angliának Olaszországba való kivitele a tizedrészére esett és nagyobb esést mutat Franciaországnak, valamint az Egyesült Államoknak Olaszországba való kivitele is.

Mivel Olaszország szempontjából túlzott jelentőséget szokás tulajdonítani az idegenforgalomnak, érdemes megemlíteni, hogy 1930-ban, tehát a nemzetközi pénzügyi válságot megelőző utolsó esztendőben, az olasz külkereskedelmi mérleg bevételi többlete 12.12 milliárd kivitel és 17.35 milliárd bevitel mellett 5.23 milliárd lírát tett ki, a nemzetközi kamatmérleg kiviteli egyenlege pedig közel 1 milliárd líra volt, amivel szemben Olaszország a hajózásból 1.45 milliárd, a kivándorlók hazaküldött pénzeiből 2 milliárd az idegenforgalomból pedig 2.15 milliárd líra bevételre tett szert. A nemzetközi pénzügyi válság óta megcsappant beviteli többlet folytán tehát a bevételi tételek jelentősége is aránylagosan kisebb.

(n.)

Az olasz nagybankok

BANCA COMMERCIALE ITALIANA CREDITO ITALIANO

Olaszország erőteljes küzdelme jövendőjéért, nagy feladatok elé állították az olasz bankszervezetet is. A fascizmus a bankszervezetet ugyanekkor egyre erőteljesebben alakítja át a már ennek az elgondolásnak érvényemaga állampolitikai s államgazdasági elveihez, s az új olasz bankreform sítése. A *hármas-egyezmény* egyre inkább elmélyiti a magyar-olasz kapcsolatot; reánk nézve különösen fontos, hogy figyelemmel kisérjük az olasz pénzügyi élet jelenségeit.

A két legnagyobb olasz pénzintézet, a *Banca Commerciale Italiana* és a *Credito Italiano,* most tették közzé 1935. évi zárszámadásaikat. Ezek a számadások az 1933. évi olasz bankreform óta a második mérleget publikálják s így képet adnak arról, miként állják meg a helyüket a bankok a változott körülmények között és a háborus időkben.

A *Banca Commerciale* mérlegfőösszege, a háború által előidézett gazdasági élénkülés, nagyobb hitelszükséglet és emelkedő forgalom ellenére is jelentékenyen csökkent, 9342 millió líráról 8261 millió lirára. Az évi jelentés nem számol be, amely érthető okokból, igen szűkszavú, a csökkenés okairól nem számol be, de tekintve a Banca Commerciale nagy külföldi üzleteit, bizonyosnak látszik, hogy a visszaesést a külföldel való összeköttetések korlátozása idézte elő. Ezt igazolja, hogy a magánkonpenzációs üzletek közvetítése és lebonyoitása, — ami pedig jelentékeny bevételeket nyujtott a banknak — a szankciók elrendelése óta ugyancsak erősen megcsappantak.

A lényegesen kisebb mérlegfőösszeg és a szükülő kamatmarge ellenére is a *tisztanyereség az előző évi 5.4 millió liráról tetemesen, 90.8 millió lírára emelkedett,* amit a költségszámlán eszközölt nagy megtakaritások tettek lehetővé, miután e kiadások összege 142.3 millió liráról 131.9 millió lírára emelkedett

A Banca Commerciale Italiana mintegy 7 milliárd lira idegen tőkét kezel, *többet mint az összes magyar pénzintézetek együttesen.* Az 1932. évi mérleggel szemben, amely a bankreform előtt az utolsó év volt, nagy visszaesést látunk, mert akkor a mérlegfőösszeg még 10.23 milliárd lira volt a mai 8.2 milliárddal szemben, az általa kezelt idegen tőkék 8.6 milliárd lira, most csak 7 milliárd és a tartalékalapok, amelyek ma 152.9 millió lirában állanak fenn, akkor még 580 millió lirát, a bank összes saját tőkéje 1.280 millió lira volt, mig ma mindössze 852.9 millió lira. Ennek a visszaesésnek ellenére is még mindig hatalmas pénzintézet a budapesti bankéletben is érdekelt *Banca Commerciale Italiana.*

A másik nagybank, a *Credito Italiano,* mérlegadatai sem mutatják a gazdasági élet fellendülésének erősebb nyomait, ami ugyancsak a külföldi üzletek elmaradásának következése. Csökkent a betétállomány is, még pedig az évi jelentés szerint, a hadikölcsön jegyzésre igénybevett nagyösszegű tőkék elvonása folytán. Az értékpapirtárcánál mutatkozó 20 milliós veszteség kiegyenlítésére az épületértékcsökkenési tartalékalapból kellett igénybe venni. Azonkivül az 1935. évi nyereség legnagyobb részét 31.5 millió lirát, külön erre a célra szolgáló tartalékalap létesitésére forditják. A Credito Italiana által kezelt idegen tőkék viszont kisebb mértékben csökkentek: az előző évi 5.9 milliárd liráról 4.9 milliárd lirára. A tiszta nyereség az előző évi 38.9 millió liráról 29.1 millió lirára emelkedett.

A két nagy olasz pénzintézet az 1935. évi mérleg adatai szerint igen nagy tőkeerővel rendelkezik. Most azonban az újabb bankreform ismét lényegesen megváltoztatja a hitelélet szervezetét, s ez bizonyára nem marad hatás nélkül a két nagybank fejlődésére sem.

Lövinger Ábrahám
ÚRI SZABÓ
BUDAPEST, V., BÁTHORY-UTCA 19

Mi lesz a Pécsi Kokszszal?

A *PécsiKokszművek*, valamint a *Sorg Antal Építőipari Rt.* ügyében állandóan folynak a tárgyalások. Miként *A Pénzvilág* jelentette, már a mult héten megállapodás történt, hogy az átmeneti időre, míg a tárgyalások tartanak, mindkét vállalatot forgótőkéhez juttatják. Ezt a *forgótőkét már folyosították is*, valamint a Dunagőzhajózási szállítja a Kokszművek számára tovább a szenet és a villanyáramot. Most *a tárgyalások arról folynak, hogy a Pécsi Kokszművek és a Sorg Antal Rt. összefüggését szétválasszák* és nyilvánvaló, hogy a Pécsi Kokszba új érdekeltségek fognak bevonulni. Remélik, hogy *a Didier-művek berlini cég is megnöveli érdekeltségét*, hogy valamilyen formában az IMI is belekapcsolódik a Pécsi Kokszművek fenntartására, ugyancsak tárgyalások folynak arról is, hogy *Pécsett helyi érdekeltség vegyen részt abban a beruházási munkában, amely különösen a pécsi gáz minőségének megjavítására szükséges.* A *Sorg Antal Rt.* viszont ugyancsak megfelelő hiteltranzakciók útján a Pécsi Kokszművektől függetlenül folytatná tevékenységét, ha mindazok a megoldási tervek sikerülnének, amelyekről egyelőre szó van.

Lengyelország és Magyarország gazdasági kapcsolatai megnövekednek

A lengyel miniszterelnök budapesti látogatása kifejezése annak a barátságnak, amely a két ország között immár évszázadok óta fennáll. Magyarország és Lengyelország között a gazdasági kapcsolatok a régebbi időben különösen erősek voltak, hiszen nemcsak a szomszédság, hanem igen gyakran a közös sors erői is összefűztek bennünket. *A két gazdasági terület sok vonatkozásban majdnem kiegészíti egymást* és ezért kell természetesnek tartanunk, hogy a magyar-lengyel külkereskedelmi forgalom csak növekedhetik.

Az év első hónapjaiban tudvalévőleg magyar küldöttség tárgyalt Varsóban új magyar-lengyel egyezmény érdekében és ezek a tárgyalások a legkedvezőbb mederben folytak. Kétségtelen, hogy Lengyelország részéről az együttműködés és barátság szelleme nyilatkozik meg. Amikor most a lengyel miniszterelnök budapesti látogatása ezt a tényt különösen hangsúlyozza, akkor az is bizonyos, hogy a legközelebbi időben a *magyar-lengyel tárgyalások tovább folytatódnak és bizonyos kedvező eredménnyel kecsegtetnek.* Lengyelország részéről különösen a magyar bor, gyümölcs, valamint villamossági és egyéb ipari termékek iránt nyilatkozhatik nagyobb érdeklődés, bizonyos irányban állatkivitelünket is fokozhatjuk, viszont a lengyel ipar egyes termékei nálunk is jogosan találhatnak piacot. A mai gazdasági helyzetben természetesen *a tárgyalások a kompenzációs alap kiszélesítésére és a szükséges keretek táplálására vonatkoznak*, de remélni lehet, hogy éppen ezen az alapon a magyar-lengyel gazdasági kapcsolatok volumenje állandóan növekedhetik.

Nagybátonyi

A Nagybátonyi egyike a leginkább sokoldalú iparvállalatoknak. A „Nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek Rt." címe ki sem fejezei a vállalkozásoknak és üzleteknek azt a sokoldalúságát, amivel a Nagybátonyi foglalkozik, hiszen bányaüzemet tart fenn, cementet gyárt, homokot árusít, téglát gyárt, a legkülönbözőbb szállítési, építkezési és egyéb feladatokkal foglalkozik, szenet bányász, úgyhogy tevékenysége különösen az építkezési ipar területén, igen nagyarányú és azt is el kell ismernünk, hogy eredményes. A Nagybátonyi sok új gyártmánnyal, szabadalommal járult hozzá az építkezési ipar fejlesztéséhez, a vállalat vezetését erősen jellemzi a fejlődésre és haladásra való törekvés s mindez megnyilatkozik azokban az eredményekben, amelyek évről-évre fokozzák a Nagybátonyi jelentőségét. Az Angol-Magyar Banknak legjelentősebb iparvállalata így a Nagybátonyi, amely immár a nagyvállalatok sorába lép, hiszen *mérlegfőösszege már meghaladja a 20 millió pengőt* és saját tőkéi 16,385.000 pengőt tesznek ki.

Ilyen körülmények között felette érdekes a vállalat állandó fejlődését figyelemmel kísérni, ami az utolsó három évben is fokozatos és rendszeres volt, mint ahogy azt a három esztendő mérlegei mutatják:

	1935	1934	1933
	ezer pengőben		
Bányák és ipartelepek	15.831	15.640	15.487
Pénztár és értékpapírok	328	338	382
Raktári készletek	1.734	1.825	1310
Adósok	2.140	1.934	1.912
Részvénytőke	4.200	4.200	4.200
Tőketartalék	1.200	1.200	1.200
Tartalékalap	2.460	2.460	2.460
Értékcsökkenési alap	8.525	8.300	8.085
Jóléti alapok	233	259	294
Hitelezők	3.071	3.053	2.589
Nyereség	314	265	262
Mérlegfőösszeg	20.033	19.737	19.092
Üzemeredmény	1.406	1.374	1.386

Mindebből látható, hogy a Nagybátonyi, mely az idén 225.000 pengővel dotálja értékcsökkenési alapját, *három év alatt 440.000 pengőt tartalékolt* és ugyanekkor nyereségét is olyan mértékben növelte, hogy immár részvényeseinek 6.67 százalékos osztalékot fizethet, amikor *az előző évi 75 filléres osztalékot 1 pengőre emeli fel.* Az osztalék fejlődésén túl a Nagybátonyi részvényesei számára kétségtelenül komoly érték *a tartalékoknak az az erőssége*, amely a vállalat mérlegében ott nyilatkozik meg, ahol a bánya- és ipartelepek 15.8 millió értékével szemben a tartalékok immár 12.2 milliót tesznek ki, vagyis a nagy értékek közel 80 százaléka immár tartalékokban és értékcsökkenésben leíródott. Feltétlen bizonyos azonban, hogy maguknak az üzemeknek, szénterületeknek, hajóknak és úszóműveknek, telkeknek és gépeknek értékelésénél is olyan *belső latens tartalékok* nyilatkoznak meg, amelyek a Nagybátonyi fokozott fejlődésével állanak arányban.

PHÖNIX

A BIOSZ még mindig hallgat

A Phönix-ügyben még mindig nincs döntés. Nem is lehet, mert a kérdésnek annyi jogi, sőt nemzetközi jogi vonatkozása is van, mert a Phönix státusának megítélésében elsősorban ezeknek aszempontoknak lehet vagy kell érvényesülniök, hogy *mindaddig ameddig a jogi helyzet nem tisztázódik teljesen és a státust világosan nem látják, az intézet, illetőleg a biztosítottak sorsáról döntés nem is történhetik.* Végeredményben a státustól függ elsősorban, vajjon a Phönix valamilyen formában fenntartható-e, vagy biztosítási üzleteit egészben vagy részben és milyen feltételek mellett kell vagy lehet átadni más biztosítóknak. Kétségtelen, hogy a *Pénzintézeti Központ*, amelyre a pénzügyminiszter a Phönix-ügy továbbvitelét bízta, ezt a feladatot teljes tárgyilagossággal fogja teljesíteni.

Mindaddig, amíg ezekben a legfontosabb kérdésekben a döntés meg nem történik, *a Phönix sorsa nyilt kérdés marad.* Természetes, hogy a lehetőségekről folynak tárgyalások, hogy különböző ajánlatok és megoldási tervek is vannak, de *Fabinyi* pénzügyminiszter — aki a képviselőház pénzügyi bizottságában nyiltan, őszintén és teljes tárgyilagossággal tárta föl a Phönix-helyzetet, — két elvi álláspontoz ragaszkodik és a megoldást ettől teszi függővé. Az egyik az, hogy a *Phönix biztosítottjainak érdekeit minden irányban meg akarja védeni*, a másik pedig az, hogy a *Phönix üzletkörének bármily irányú elidegenítése, illetőleg átadása, csak a biztosítottak érdekeinek teljes figyelembevétele mellett történhetik.* Mi már az első napokban kifejtettük, hogy egy nagy biztosítási tömegnek mindig akadna vevője, de a tények és jelenségek után most is az a meggyőződésünk, hogy *a biztosítottak érdekeit elsősorban a pénzügyminiszter fogja megvédeni.*

Éppen a biztosítottak védelmében igen jelentős intézkedés történt akkor, amikor a pénzügyminiszter a Biztosító Vállalatok Felügyelő Hatóságát fokozottan ki akarja fejleszteni és a pénzügyminiszterium legkiválóbb emberei közül keresi az oda megfelelő vezető férfiakat. *Lechner* József miniszteri tanácsos, a hivatal elnöke mellé, ezért került most elnökhelyettesnek *Márkus* Adorján dr., akit mint különösen erélyes és pénzügyi kérdésekben nagyon alaposan tájékozott főtisztviselőt ismernek. *A felügyeleti hatóság nemcsak a Phönix-üggyel fog lalkozik, hanem a legalaposabban igyekszik most feldolgozni az egész magyar biztosítási ügy anyagát és helyzetét.*

Valóban, kívánatos és örvendetes is, hogy a pénzügyminiszter a biztosítási gondolat és a biztosítottak érdekében ilyen következetes és céltudatos működést fejtsen ki, mert ugyanez a tevékenység meglehetősen hiányzik maguknak a biztosítótársaságoknak a szervezetéből. Ezekben a súlyos időkben a BIOSZ a biztosítótársaságok egyesülése, még mindig olyan módon hallgat, hogy némasága mindjobban úgy tűnik fel, mintha legfőbb gondja nem is a biztosítottak megnyugtatása volna. Mindinkább tapasztalható, hogy mialatt a Phönix-ügy első napjaiban egyedül mi hívtuk fel a figyelmet arra, hogy itt az egész biztosítási gondolat sorsáról és jövőjéről van szó, azalatt ma már szinte az egész sajtó magáévá tette *A Pénzvilág* álláspontját. Ez a legnagyobb mértékben természetes akkor, amikor a biztosítótársaságok szervezete éppen akkor tartja szükségtelennek a propagandát a biztosításügy érdekében, amikor a közönség felvilágosítására a legnagyobb szükség volna. Ma már az *egyes biztosítótársaságok is mindjobban kénytelenek érezni annak a helyzetnek hatásait, amely a Phönix-kérdés folytán kialakult*, ámde éppen akkor, amikor mindenki a biztosítási ügyről beszél és amikor a közvéleményt a biztosításikérdés elsősorban foglalkoztatja, akkor hallgat a BIOSZ és akkor néma, mint a sír. Mi csak úgy gondoljuk: ebben az egész Phönix-komplexumban is az a legfontosabb kérdés, hogy *ki fog sírni utóljára*, de minden reménységünk megvan arra, hogy éppen a pénzügyminiszter és a kormány helyes felfogása folytán, ez nem lesz és nem lehet a biztosított közönség, mégcsak a Phönix biztosítottjainak jelentős tömege sem. Nem hisszük ugyanis, hogy bármilyen olyan megoldás kialakulhatna és bármilyen olyan megoldást a pénzügyminiszter elfogadna, amely a Phönix-ügy kárát akár a Phönix biztosítottjai biztosítási összegének leszállításával, akár általában a biztosítottak illetékének a felemelésével óhajtaná a megoldás útjára vinni. Meggyőződésünk, hogy *minden ilyen elképzelés csak arra volna alkalmas, hogy magát a biztosítási gondolatot veszélyeztesse* és a tőkeképződésnek ezt a szükséges formáját bizonyos időre visszavesse. A biztosítási intézmény épségének és az iránta való bizalomnak fenntartása az a fontos érdek, amelyet kétségtelenül meg kell védeni még akkor is, ha maga a BIOSZ ezt a védelmet feleslegesnek tartja, s szolgálni nem kívánja, avagy nem is tudja.

Az idegenforgalom

Az 1934. évben Budapesten 102.430 idegen fordult meg s itt töltött 268.352 éjszakát, 1935-ben 97.638 idegen töltött 102.430 éjszakát. Ezek közül *bécsi* 21.912, *egyéb osztrák* 2968, *Csehszlovákiából* 5.366, *Németországból* 15.875, *Svájcból* 3.687, *Olaszországból* 6.444, *Franciaországból* 4.711, *Nagybritanniából* 7.831, *Hollandiából* 2.846, *Lengyelországból* 3.662, *Romániából* 2.402, *Egyesült Államokból* 4.842, Magyarországból Budapestre 1934-ben 77.379, 1935-ben 72.062 utas érkezett.

Magyar fürdőkön megfordult 1934-ben 197.306, 1935-ben 283.625 vendék. *Siófokon* 61.900, *Hévizen* 20.532. *Hajdu-Balatonalmádiban* 12.393, *Balatonlellén* 10.000, *Balatonfüreden* 8.961, *Balatonujhelyen* 8.923, *Lillafüreden* 8.515, *Mátraházán* 5.585, *Harkányon* 4.916, *Parádon* 3.779, *Kékesen* 2.909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BALASSA JÓZSEF
SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, IV., KECSKEMÉTI-U. 13.
TELEFON: 88—4—29.
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI SZÁMLA
5172
ELŐFIZETÉSI ÁR: EGÉSZ ÉVRE 20, FÉLÉVRE 10 PENGŐ, EGYES SZÁM ÁRA 40 FILLÉR
KIADÓ: ÖZV. RÓNA LAJOSNÉ.
ELŐFIZETÉS KÜLFÖLDRE: 1 ÉVRE AUSZTRIÁBA 30 SCHILLING, CSEHSZLOVÁKIÁBA 200 CSEH KORONA, SZERB-HORVÁT-SZLOVÉN KIRÁLYSÁGBA 400 DINÁR, ROMÁNIÁBA 1500 LEI, EGYESÜLT ÁLLAMOKBA 6 DOLLÁR, NÉMETORSZÁGBA 16 MÁRKA, FRANCIAORSZÁGBA 150 FRANK, ANGLIÁBA 1 FONT.
KAPHATÓ MINDEN UJSÁGÁRUSNÁL NAGYOBB DOHÁNYTŐZSDÉKBEN ÉS AZ IBUSZ ELÁRUSITÓHELYEIN
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT

Friedmann-nyomda, VII., Kertész-uccа 20.